Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 80/1680	Łódź, Sroda 3 kwietnia 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאָדז, מיטוואָך, כב אדר ב׳, תרפ״ט	Nr. 80 /1680

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

בלוטיגע טראַגעדיע אין א אידישער פאמיליע

איין ברודער דערשיסט דעם צווייטען און דערנאָך שיסט ער זיך אליין

וואַרשאַ, 2. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

היינט אינדערפריה האָט זיך אויף נאַלעווקעס נומער 27, אָפּגעשפּילט אַ בלוטיגע טראַגעדיע צווישען מיטגלידער פון דער יודישער פאַמיליע באַטשקאָ. דער באַדען, אויף וועלכען די טראַגעדיע איז ענטשטאַנען זענען סכסוכים צוליב פערמעגען־אַנגעלעגענהייטען.

אין דעם דערמאָהנטען הויז געפינט זיך דער האָטעל לאַנדינסקי. דער האָטעל האָט געהערט צו ה׳ באַטשקאָ, וועלכער האָט איבערגעלאָזען נאָך זיין טויט אַלס ירושה זיינע זיהן אַנשעל 38 יאָהר אַלט, יעקב, 46 י. אַ. און נחמיה. פון זינט דער פאָטער איז געשטאָרבען זענען צווישען די ברידער פאָרגעקומען אונאויפהערליכע מחלוקה׳עס מכח דער פערטיילונג פון דער ירושה. די מחלוקה׳ס האָבען גאַנץ אָפט אָנגענומען דעם כאַראַקטער פון גוואַלטיגע קריגערייען, וועלכע האָבען זיך נישט איינמאָל געענדיגט אין קאָמיסאַריאַט.

מיט אַ פּאָר טעג צוריק האָט אַנשעל באַטשקאָ געמאָלדען, אין דער פּאָליציי, אַז זיין ברודער יעקב האָט ביי איהם צוגעגנבעט מזומן געלד און וועקסלען אויף אַ סומע פון 6000 זלאָטעס.

די מעשה האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר פאַלש, אָבער די אונאַנגענעהמליכקייטען, וועלכע יעקב באַטשקאַ האָט צוליב דער מסירה געהאַט, האָבען איהם אַריינגעבראַכט אין אַ צושטאַנד פון אויסערגעוועהנליכער דענערווירונג און ער האָט זיך ענטשלאָסען אויף אַ פערצווייפעלטען און גרויזאַמען שריט.

היינט, 11 אינדערפריה, איז פון טויער אויף נאַלעווקעס 27 אַרויסגעגאַנגען און נאַס אַריין אַנשעל באַטשקאָ. אין דעם מאָמענט איז צוגעלאָפען צו איהם זיין ברודער יעקב און האָט אין איהם עטליכע מאָל אויסגעשאָסען. איין קויל האָט אַנשלען געטראָפען אין האַלז אַריין, און ער איז אַנידערגעפאַלען בעגיסענדיג זיך מיט בלוט.

אויף דער גאַס איז ענטשטאַנען אַ גרויסע מהומה. עס זענען אָנגעלאָפען פּאָליציאַנטען, וועלכע האָבען דעם פערוואונדעטען אַריינגעטראָגען אין דער אַפּטייק אויף דער גאַס אַקעגנאיבער. באַלד איז געקומען פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט דעם פערוואונדעטען אין זעהר אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל פון היילינגען גייסט.

יעקב באַטשקאָ האָט נאָך זיין בלוטיגען טאַט בעהאַלטען דעם רעוואָלווער און איז אַריין אין טויער, אַ וויילע אַרום איז ער אַרויפגעלאָפען אין האָטעל אַריין און האָט זיך דאָרט בעהאַלטען אין צימער נומער 54, וואו ער פלעגט וואוינען, און דאָ האָט ער זיך אַריינגעשאָסען אַ קויל אין זמויל אַריין. די קויל איז אַדורך, צוהאַקענדיג דעם אונטערשטען טייל פון שאַרבען. פּאָגאָטאָוויע האָט אויך יעקב באַטשקאָ׳ן אָפּגעפיהרט אין זעהר אַ שווערען צושטאַנד אין זעלבען שפּיטאָל, וואס זיין ברודער אַנשעל.

ווען יעקב באַטשקאָ איז געלאָפען איבער׳ן הויף נאָך זיין שרעקליכער טאַט, האָט איהם דער דריטער ברודער נחמיה באַטשקאָ געוואָלט פערהאַלטען. יעקב האָט אָבער אַרויסגעכאַפּט דעם רעוואָלווער און איהם אָנגעשטעלט אויך אויף דעם ברודער, צווינגענדיג איהם צו אַנטלויפען.

די ראָזינע טראַגעדיע, וואס האָט פּאַסירט אין אַ יודישער פאַמיליע און וואס האָט געבראַכט צוויי קרבנות — ברידער, האָט אין גאַנצען יודישען וואַרשאַ געמאַכט אַן אונגעהויערען רושם.

וויכטיג איז נאָך צו בעמערקען, אַז דערזעלבער יעקב באַטשקאָ האָט מיט אַ לענגערער צייט צוריק דערשאָסען זיין שותף, דעם סוחר גרינבוים צוליב געשעפטליכע סכסוכים.

שטורמישע דעבאַטע וועגען ענטוואָפנונג

אין דער פראַנצויזישער ליגע פאַר מענשען=רעכט.

פּאַריז, 2. (אַטע). די דיסקוסיע וועגען ענטוואָפנונג אויף דער יעהרליכער פערזאַמלונג פון דער פראַנצויזישער ליגע פאַר מענשען־רעכט האָט געטראָגען זעהר אַ שטורמישען כאַראַקטער. שאַלע האָט ערקלערט, אַז אויב דער קעלאָג־פּאַקט וויל נישט זיין קיין דאָקומענט פון צביעות, דאַרף ער שטעלען אויסער געזעץ אויך די קריגס־מיטלען. געגען דעם איז אַרויסגעטרעטען דער געזע. מיניסטער וויאָלעט, וועלכער האָט ערקלערט, אַז אַן׳אויפרוף צום גענעראַל־שטרייק און אַ באַלדיגע ענטוואָפנונג וואָלט געווען אַ געפעהרליך משוגעת, נישט יעדער קריג איז אומגערעכטיגט. מ׳טאָר זיך אויך נישט וויינערען צו פערטיידיגען דאָס פאָטערלאַנד..

דער נעשז. רעפּוטאַט באָן האָט אָנגעוויזען, אַז נישט קוקענדיג דערויף, וואס פראַנקרייך האָט אַ קריגס־ביודזשעט פון 12 מיליאַרד, איז דאָס לאַנד ערגער בעוואָפענט ווי דייטשלאַנד.

דער סאָציאַליסט עמיל קראַן האָט ערקלערט, אַז פריהער מוז קומען אַ מאָראַלישע ענטוואָפנונג פון די פעלקער דאַן וועט קאָנען זיין אויך אַ מיליטערישע.

יאפּאנישער פּארלאמענט נישט ראַטיפיצירט דעם קעלאָג=פּאַקט.

טאָקיאָ, 2. (אַטע). דער יאַפּאַנישער פּאַרלאַמענט האָט, אויסהערענדיג די רעדע פון פּרעמיער טאַנאַקאַ, זיך אָפּגעזאָגט צו ראַטיפיצירען דעם קעלאָג־פּאַקט צוליב׳ן זאַץ „אין נאָמען פון פאָלק״ ווייל דאָס ענטשפּרעכט נישט דער יאַפּאַנישער טראַדיציע. די פראַגע וועט נאָכאַמאָל בעהאַנדעלט ווערען

4 מיידלעך איבערגעפאָהרען פון אַן׳אויטאָ.

גענף, 2. (אַטע) נישט ווייט פון לאָזאַן האָט פּאַסירט אַ שרעקליכע אויטאָמאָביל־קאַטאַסטראָפע. אַן׳אויטאָ פון אַ לאָזאַנער סוחר איז אַרויפגעפאָהרען אויף אַ גרופּע יונגע ענגלענדערינס, וועלכע האָבען זיך אויף אין אַ לאָזאַנער פּענסיאָנאַט. 1 מיידעל איז אויפ׳ן אָרט דערהרגעט געוואָרען, 3 האָט מען אין אַ האָפנונגסלאָזען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין אַ שפּיטאָל קיין לאָזאַן.

דייטשלאנד זאָל צוריקפאָדערן איהרע קאָלאָניעס

בערלין, 2. (אַטע) דער דייטשער קאָלאָניען פערבאַנד האָט זיך געווענדעט מיט אַ מעמאָריאַל צום אויסערן־מיניסטער שטרעזעמאַן. דער פערבאַנד פּראָטעסטירט געגען די בעשטימונגען פון ווערסאַלער טראַקטאַט, לויט וועלכע די דייטשע קאָלאָניעס ווערען צוטיילט און געגען איינפיהרען די קאָלאָניען מאַנדאַטען. דער פערבאַנד האַלט, אַז די ראָזינע בעשטימונגען זענען נישט קיין ענטגילטיגע. די געהעריגע אַרטיקלען פון ווערסאַילער טראַקטאַט קאָנען מעהר נישט אָפּגעהיט ווערען און די דייטשע רעגירונג מוז פאָדערען, אַז זיי זאָלען אָפּגעשאַפט ווערען.

די קלאנגען וועגען דימיסיע פון פרעמיער בארטעל

זענען אויך ווייטער אַקטועל

וואַרשאַ, 2. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט).

היינט נאָכמיטאָג איז פון ספּאַלאַ געקומען דער מלוכה־פּרעזידענט מאָשטשיצקי, וועלכער איז אַוועק אין בנין פון מיניסטאָרען־ראַט און אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט׳ן פּרעמיער באַרטעל. די קאָנפערענץ האָט געדויערט אַנדערהאַלבען שעה צייט. די קלאַנגען וועגען דער דימיסיע פון פּרעמיער באַרטעל זענען ווייטער אַקטועל, ס׳איז אָבער נאָך נישט בעוואוסט, ווען די קאַבינעט־ענדערונגען וועלען פאָרקומען.

די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ״ האָט היינט געבראַכט אַ ידיעה וועגען דער דימיסיע פון לייטער פון פינאַנץ־מיניסטעריום, ד״ר גראַדינסקי, אין אַ נגד האָט דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום פערעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט, אַז די ידיעה שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט. ד״ר גראַדינסקי בלייבט ווייטער אויף זיין אַמט.

וואַרשאַ, 2. (אַ.ווו.) ווי מ׳גיט איבער, זאָל פּרעזידענט מאָשטשיצקי זיין אַן׳ענטשיידענער געגנער פון ענדערונגען אין זאַצטיגען רעגירונגס־צוזאַמענשטעל. ביי דערזעלבער מיינונג זאָל זיך אויך האַלטען מאַרשאַל פּילסודסקי. אין פאַל אָבער, ווען פּרעמיער באַרטעל זאָל קאַטעגאָריש בעשליסען צו דימיסיאָנירען, וועט בעהאַנדעלט ווערען די פראַגע וועגען קלויבען נייע מיטגלידער פאַר׳ן קאַבינעט. דערווייל איז די לאַגע נאָך נישט אויפגעקלערט.

וואַרשעווער קהלה - פּערוואַל-טונג טאַדעלט דעם סקאַנדאַל

ביי דער לויה פון וויצע=פּערזיצער ראָזענבוים

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די קהלה-פערוואַלטונג האָט אויף דער היינטיגער זיצונג בעהאַנדעלט דעם אינצידענט וואָס איז פאָרגעקומען אויפ׳ן וואַרשעווער בית-עולם בעת דער לויה פון פערשטאָרבענעם וויצע-פּערזיצער ראָזענבוים. ווי בעקאַנט, האָבען די אָנהענגער פון דער אגודה געמאַכט אַ ווילדען טומעל. ווען ס׳האָט געוואָלט מספּיד זיין ה׳ פאַרב-שטיין, אַזוי אַז ער האָט געמוזט רעזיגנירען פון וואָרט). די לינקע זענען אויף דער זיצונג נישט געווען. די פערוואַלטונג האָט איינשטימיג אָנגענומען אַ רעזאָלוציע, וואָס טאַדעלט די שולדיגע אין דעם אינצידענט. די אַגודה-דאַזאַרעס האָבען דערביי צוגעגעבען, אַז דער אינצידענט איז געווען אַ רעזולטאַט פון סטיכישער אויפרעגונג.

23 קרבנות

ביי אַ צוזאַמענשטויס פון צוויי אויטאָבוסען

פּאַריז, 2 (אַטע) נעבען קאַרדאָמאַ האָבען זיך צוזאַמענגעשטויסען צוויי אויטאָבוסען מיט טוריסטען. די פאָלגען פון צוזאַמענשטויס זענען געווען שרעקליכע: 10 פּערזאָן זענען דערהרג׳עט געוואָרען אויפ׳ן אָרט, 13 זענען שווער-פערוואונדעט געוואָרען.

איטאַליען שטרעבט צו מזרח.

רוים, 12. (ספּ. טעל.) דאָ ווערען געמאַכט גרויסע הכנות צום אַזוי-גערופענעם „ברויט-יום-טוב״. דאָס איז אַ מאַניפעסטאַציע, וואָס ווערט אָרגאַניזירט דורך די פאַשיסטען און בעשטעהט אין דעם, וואָס אין אַ געוויסען טאָג וועלען אַלע בעקערייען אויסאַרבייטען איין מין געבעקס אויף אַ מאַסען-פערקויף. די גאַנצע הכנסה פון פערקויף וועט געהן אויף צו פערשפּרייטען איטאַליען׳ס פּראָפּאַגאַנדע אויפ׳ן מזרח.

אונרוהען אין ליסאַבאָן

פערשווערונג געגען דער רעגירונג

פּאַריז, 2. (אַטע). פון מאַדריד טיילט מען מיט, אַז פון דער פּאָרטוגאַלישער גרעניץ קומען אָן ידיעות וועגען נייע אונרוהען אין ליסאַבאָן. מען זאָל האָבען אַרעסטירט אַ גאַנצע רייה העכערע אָפיצירען און וויכטיגע ציווילע פערזענליכ-קייטען. מען ווארפט זיי פאָר, אַז זיי האָבען צו-געגרייט אַ פערשווערונג געגען דער רעגירונג. צווישען די אַרעסטירטע געפינט זיך אויך דער זוהן פון געוועזענעם פּרעמיער קאַסטראַ.

פּרעמיעס

פון דער אינוועסטיציע=הלואה

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) היינט איז פאָרגעקומען די ציהונג פון די פּרעמיעס פון דער 4-פּראָצענטיגער אינ-וועסטיציע-הלואה. עס זענען אַרויסגעצויגען גע-וואָרען פאָלגענדע פּרעמיעס.

סעריע 9496 — 200.000 זל.

פּרעמיעס צו 10 טויזענד זלאָטים זענען גע-פאַלען אויף פאָלגענדע סעריעס: 2167, 8877, 9881, 8067, 6366, 5099, 5854, 7166, 992.

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פּיעטריקאָווער 26,

טעלעפאָן 77-50.

קאָסמעטיק און פּאַציענטען פון בריק-קראַנק.

באַזוכען פון 4 ביז 7 אָוונט.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 51-78.

צו אַלע קליין=פעדערן=הענדלער, לאָדז!

מיר מאַכען בעקאַנט, אַז עס האָט זיך געגרינדעט אַ פעדערן=סעקציע ביים קליינהענדלער-פעראיין פּיעטריקאָווער 6 און מיר רופען אַלע פע-דערן-קליינהענדלער, זיי זאָלען קומען זיך איינשרייבען אין פעראיין, כדי צו קענען זיך אָרגאַניזירען און פערבעסערן זייער לאַגע.

די גרינדונגס=קאָמיסיע:

אברהם טאָפּיאַל, עזריאל אדלער, ישראל גרינבאַל, שלמה לייב רייז, אברהם משה הירש, שמואל גאָטפריד א. אַנד.

בעמערקונג: זונטאָג, דעם 7 אַפּריל פּינקטליך 7 אַ זייגער אין אָווענד קומט פאָר אַ פערזאַמלונג פון אַלע פעדערן-קליינהענדלער.

5407

הונדערטער היכריכטונגען אין קאַנטאָן

מאַסען אומשולדיגע פער׳משפּט צום טויט

לאָנדאָן, 2 (אַטע) אין פערלויף פון די לעצטע טעג זענען אין קאַנטאָן פאָרגעקומען זעהר פיל טויט-עקזעקוציעס. מען טיילט מיט וועגען הונדערטער פאַלען. דאָס זאָלען זיין אָנהענגער פון דער באָלשעוויסטישער בעוועגונג. מען זאָגט אויך, אַז דער גרעסטער טייל פון די אומגעקומענע זענען אומשולדיג פערמשפּט געוואָרען.

דער מצות-טראַנספּאָרט קיין רוסלאַנד

סכום מצות אהן בעגרענצונג

ריגאַ, 2 (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש) דער ערשטער טראַנספּאָרט פון 5 וואַגאָן מצות איז פערהאַלטען געוואָרען דורך דער סאָוויעטישער מאַכט. דער רוסישער געזאַנדטער אין ריגאַ האָט אַרויפגעלעגט נאָר 5 קאָפּיקעס צאָל אויף אַ קילאָ מצות, די סאָוויעטען-מאַכט האָט פערלאַנגט 50 קאָפּיקעס. נאָכדעם ווי ס׳איז צוגעצאָהלט געוואָרען דער אונטערשיד האָט מען ערשט די מצות בעפרייט. צוליב׳ן הויכען צאָל וועט מען פון ריגאַ אַרויסשיקען אַנשטאָט 50 וואַגאָן מצות נאָר 26 וואַגאָן, סך-הכול 21 טויזענד פוד.

מאָסקווא, 2 (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש) מאַסגעבענדע ספערען האָבען ערקלעהרט דעם י.ט.אַ.-פאָרשטעהער, אַז די סאָוויעט-רעגירונג מאַכט נישט קיין שום בעגרענצונגען אין קוואַנטום פון אַריינפיהרען מצות, דאַגעגען דער צאָל מוז בלייבען 50 קאָפּיקעס אויפ׳ן קילאָ.

די היי-יאָהריגע אימיגראַציע-קוואָטע קיין אמעריקא

וואַשינגטאָן, 2 (ספּ. טעל.) פּרעזידענט הובער האָט פערעפענטליכט אַ דערגענצונג צום איינוואַנדערונגס-געזעץ, לויט וועלכער עס ווערען פעסטגעשטעלט די קוואָטעס פאַר פערשידענע לענדער. די יעה ליכע העכסטע ציפערען זענען פאָלגענדע: פראַנקרייך 3086, דייטשלאַנד 25957, ענגלאַנד און אירלאַנד 65721, איטאַליען 5802, יאַפּאַן 100, רוסלאַנד 2784, בעלגיען 1504.

רומענישער אויסערן-מיניסטער

וועגען פויליש=רומענישען בונד

פּאַריז, 2 (ספּ. טעל.) דער רומענישער אויסערן-מיניסטער מיראָנעסקו, וועלכער ווייַלט איצט אין פּאַריז האָט ערקלערט, אַז זיין לעצטער וויזיט אין וואַרשאָ האָט נאָכאַמאָל פעסטגעשטעלט די פעסטקייט פון רומעניש פוילישען בונד.

די ידיעות וועגען אַ נייעם רומעניש-אונגאַריש-פוילישען בונד זענען נישט ריכטיג. רומעניען בלייבט טריי דער קליינער קאָאַליציע. די איינציגמעגליכע פּאָליטישע קאָמבינאַציע איז דאָס פערברייטערען די קליינע קאָאַליציע דורך דעם אַריינטריט פון פּוילען.

אויב איר ווילט נישט זיין בלינד?!

אין אייערע אַלגעמיינע אינטערעסען און קוקען אויף אַלעם מיט אָפענע אויגען טאָ גייט נישט ווי אַנדערש זיך אינפאָרמירען, נאָר צרשט זיך ווענדען צו דער הויפּט

Biuro „POSTĘP"

Konstantynowska 10, tel 68-14.

ווּאָס פערמיטעלט פאַכמעניש עקסיסטענץ-געשעפטען, בעטייליגונגען, אויסגלייכונגען, לאָקאַלען, וואוינונגען, הייזער, פּלעצער, היפּאָטעקען, וועקסעל, געלד קרעדיט אין גאַנצען לאַנד,

ווייל דאָס ביורא ווייסט און קוקט מיט אָפענע אויגען אויף אַלעם,

און אַלערליי פרייזווירדיגע אָביעקטען ווי צו דינגען, קויפען און פערקויפען.

אויסערדעם פיהרען מיר אַן׳אָפּטיילונג פון עצות און ביטעס-שרייבען פאַכמעניש א.ד.ג. עורך דין.

20 זעלבסטמאָרדען אין בערלין

אין די טעג פון די חגאות

בערלין, 2 (אַטע) בעת די פּסח חגאות האָבען דאָ 20 פּערזאָן געפּרובט בעגעהען זעלבסטמאָרד. פון זיי זענען 3 פאַלען געווען מיט אַ טויט-אויסגאַנג. די איבריגע זעלבסטמערדער געפינען זיך אין אַ שווערען צושטאַנד. צווישען די טויטע געפינט זיך אַ 16-יעהריגער ג׳מנאַזיסט, אַ פרוי, אַ געוויסע סוישיג, וועלכע איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד, ווייל איהר טאָכטער איז מיט אַ קורצער צייט צוריק דערשאָסען געוואָרען דורך איהר מאַן.

אונטער די רעדער פון אויטאָס און טראַמוואַיען האָבען געפונען דעם טויט 6 פּערזאָן.

פערמאַכט די סטודענטען-הראַמאַדע אין לעמבערג.

לעמבערג, (טעלעפאָניש) דער אַקאַדעמישער סענאַט פון לעמבערגער אוניווערסיטעט האָט פונאַנדערגעלאָזען די אוקראַינישע אַקאַדעמישע געזעלשאַפט „סטודענצקאַ הראַמאַדאַ".

די סיבה פון דער פונאַנדערלאָזונג פון דער געזעלשאַפט איז די, וואָס די „הראַמאַדאַ" האָט איבערגעטרעטען איהר סטאַטוט און געפיהרט אַ פּאָליטישע טעטיגקייט.

דאָס פערמעגען פון דער „סטודענצקאַ הראַמאַדאַ" האָט דער סענאַט איבערגעוויזען דער אוקראַינישער „פּראָשוויטאַ".

שרעקליכע גרובען-קאַטאַסטראָפע אין בעלגיען

אומגעקומען 26 אַרבייטער

ברוסעל, 2. (ספּ. טעל.) אין נענט איז שבת פאָרגעקומען אַ שרעקליכע קאַטאַסטראָפע אין די דאָרטיגע קוילען גרובען. 28 אַרבייטער זענען געשטאַנען אין אַ זייט און געוואַרט ביז אַ מינע וועט זיך אָנצינדען. פּלוצלונג איז פאָרגעקומען אַ אויפרייס, בעת וועלכען 25 אַרבייטער זענען אומגעקומען אויפ׳ן אָרט און 3 אַרבייטער זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

אין דעם זעלבען קוילען-גרובען איז נעכטען פאָרגעקומען אַ נייע קאַטאַסטראָפע. אַ רעטונגס-אָפּטיילונג פון 10 פּערזאָן, וועלכע איז אַוועק אויפ׳ן אָרט פון דער ערשטער קאַטאַסטראָפע, איז פערשיט געוואָרען דורך אַראָפּפאַלענדע שטיינער, 2 אַרבייטער זענען דער׳הרג׳עט געוואָרען די איבריגע 8 זענען ערנסט פערוואונדעט געוואָרען.

פערשטאָרבענער אַמבאַסאַדאָר העריק

ווערט אַריבערגעפיהרט קיין אַמעריקע

פּאַריז, 2. (אַטע) עהערנעכטען איז דאָ פּלוצלונג געשטאָרבען דער אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר אין פּאַריז מיראָן ט. העריק, זיין טויט האָט געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק אין פראַנקרייך און אַמעריקאַ. העריק איז אַלט געווען 74 יאָהר. אויף דער לויה פון מאַרשאַל פאָש האָט ער זיך פערקיהלט, קראַנק געוואָרען און באַלד געשטאָרבען.

אַלס עווענטועלער נאָכפאָלגער ווערט דערמאָנט גענ. דאוס אָדער דעם אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר אין רוים פלעטשער.

העריק האָט געהערט צו דער גרופּע, וואָס האָט אונטערשטיצט די מיינונג, אַז אַמעריקא דאַרף צוטרעטען צום קריג.

פּרעזידענט הובער האָט גלייך ווי ער האָט בעקומען די ידיעה וועגען טויט פון אַמבאַסאַדאָר העריק אַרויסגעשיקט אַ קאָנדאָלענץ-דעפּעשע צו העריק׳ס ווייב. דער פראַנצויזישער פּרעזידענט דומערג און דער אויסערן-מיניסטער בריאַן האָבען געמאַכט קאָנדאָלענץ-בעזוכען אין דער אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדע.

פּאַריז, 2. (אַטע) די פראַנצויזישע רעגירונג האָט געשטעלט צו דיספּאָזיציע אַ קרייצער-שיף איבערצופיהרען קיין אַמעריקע דעם טויטען קערפּער פון אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר העריק.

שטורעם-ווינד מיט מענשליכע קרבנות

ניו-יאָרק, 2. (אַטע) פון סען לואי ווערט געמעלדעט, אַז איבער׳ן שטאַט מיסורי איז אַדורך אַ שטאַרקער שטורם-ווינד. 22 איינוואוינער זענען דורך איינפאַלענדע הייזער פערוואונדעט געוואָרען, 40 הייזער זענען איינגעפאַלען.

אַ פאָטער פון 26 קינדער

מילאַן, 2. (אַטע) די מוסטער-מעסע אין ווראָנא האָט ערקלערט אַ קאָנקורס פאַר פאַמיליעס, וועלכע האָבען די גרעסטע צאָהל קינדער. דעם צווייטען פּרייז האָט בעקומען דער 83-יעהריגער איינוואוינער פון דרום-טיראָל שטאַבלום, אַ פאָטער פון 26 קינדער.

אומגעקומען אין די בערג

פּאַריז, 2. (אַטע) מען מעלדעט פון גרענאָבל וועגען אַ שווערען בערג-אומפאַל. אַ גרעסערע געזעלשאַפט האָט זיך פערנומען מיט אַן אויספלוג אין די בערג. אַן 38-יעהריגער אַנגעשטעלטער פון ליאָן, וועלכער האָט זיך געפונען אין דער געזעלשאַפט איז אַראָפּגעפאַלען אין אַ בערג-שפּאַרע און זיינע פריינד האָבען איהם געפּרובט אַרויסציהען אויף אַ שטריק, ווען ער איז שוין כמעט געווען פון אויבען, האָט זיך די שטריק פּלוצים איבערגעריסען און דער אומגליקליכער איז צוריק אַראָפּגעפאַלען און איז געהרגעט געוואָרען.

טראָצקי רעזיגנירט פון דייטשלאַנד

לאָנדאָן, 2. (אַטע) טראָצקי האָט זיך אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל איבערגעצויגען אין אַ פּריוואַט-הויז, פון דעם רריינגט מען, אַז טראָצקי גלויבט שוין אַליין נישט, אַז ער וועט בעקומען אַן אַריינפאָהר-וויזע קיין דייטשלאַנד.

דזשומע אין עגיפּטען

קאַאירא, 2. (ספּ. טעל.) לויט דער סטאַטיסטיק פון היגען געזונדהייטס-אַמט זענען אין עגיפּטען געשטאָרבען אויף דזשומע 20 פּערזאָן, אין עבר-הירדן 12 און אין איראַק 25 פּערזאָן.

גרויסע שרפה

פערניכטעט פיל קונסטווערק

נעאַפּאָל, 2. (ספּ. טעל.) אין סאַנטאַ-מאַריאַ נואָוואַ, אין דער בעריהמטסטער נעאַפּאָלער קירך, איז הייגט אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה, עס זענען פערניכטעט געוואָרען פיל אונשעצבאַרע קונסטווערק. דער שאָדען פון דער שרפה איז נישט צו בערעכענען.

טאַבאַק פאַר קויהלען

וואַרשאָ, 2. (טעלעפאָניש). ווי מיר דערוויסען זיך, האָט די סאָוויעטישע האַנדעלס-מיסיע אין פּוילען איינגעקויפט 10 טויזענד טאָן קויהלען, וועלכע זענען בעשטימט פאַר מורמאַנסק, אַלס עקוויוואַלענט וועט דער פּוילישער טאַבאַק-מאָנאָפּאָל בעקומען סאָוויעטישען טאַבאַק.

ערדציטערניש אין עסטרייך

ווין, 2. (ספּ. טעל.) אין עסטרייכישען שטעטעל שוואַרצאַך איז זונטאָג האַלב זיבען אינדערפריה און 9 אין אָוונט פאָרגעקומען אַ לייכטע ערד-ציטערניש. עטליכע הייזער האָבען זיך געשפּאָלטען און דראָהען איינצופאַלען.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע

מאַגיסטער נ. שאַץ

פּעטריקאָווער 37, 2. ספּ., טראַם.

אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכען א. א. א.

אורין-אַנאַליז - 4 זל.

די לאַגע אין אַפגאַניסטאַן

נאָך איין אויפשטאַנד

לאָנדאָן, 2. (ספּ. טעל.) דאָ גענען דערהאַלטען געוואָרען ידיעות, אַז אין געראַט, אין דער צווייטער הויפּטשטאָט פון אַפגאַניסטאַן האָט אויסגעבראָכען אַן אויפשטאַנד.

דער גובערנאַטאָר פון געראַט איינער פון די נאָהענטסטע מיטהעלפער פון קעניג אַמאַנולאַה איז דערהרגעט געוואָרען דורכ׳ן אויפשטענדיגען מיליטער. אין געראַט הערשט אַ שרעקליכע פּאַניק. דער שעף פון דער פּאָליציי האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל וועגען באַלדיגען אַרויסשיקען פון אַלע אויסלענדער, צוליב וואָס דער אויפשטאַנד איז אַרויסגערופען געוואָרען אז ביז איצט נישט בעוואוסט.

אין פערשידענע טיילען פון אַפגאַניסטאַן געהען האַרטנעקיגע קאַמפען צווישען בעזונדערע שבטים. אַמאַנולאַס מיליטער געהט אויף קאַבול; עמיר האַביבולאַ, וועלכער האָט זיך אַליין ערקלערט אַלס אַרעלמאַן, האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל וועגען קאָנפיסקירען דאָס פערמעגען פון די מיטגלידער פון קעניגליכען הויז.

פינף מיליטערישע סאָוויעטישע אַעראָפּלאַנען האָבען זיך אַראָפּגעלאָזט אין קאַבול און אַוועקגעפיהרט 3 בעאַמטע פון דער סאָוויעטישער געזאַנדשאַפט, 4 רוסישע אַוויאַציאָנס-אינסטרוקטאָרען און 3 טערקען.

*

די סאָוויעטישע רעגירונג לייקענט אָפּ די קלאַגען וועגען קאָנצענטראַציע פון רוסישען מיליטער אויף דער אַפגאַניסטאַנער גרענעץ און וועגען פערבאָט די אַפגאַנער צו בעזוכען די סאָוויעטישע טעריטאָריע.

אונגעהויערע בערזען-שפּעקולאַציעס אין ניו-יאָרק

האָבען געבראַכט צו פיל פינאַנץ-קאַטאַסטראָפעס

ניו-יאָרק, 2. (ספּ. טעל.) דער געלד-הונגער, וועלכער האָט אַרויסגערופען אַ פּאַניק אויף דער בערזע האָט געבראַכט צו אַ גאַנצער רייהע פינאַנץ-קאַטאַסטראָפעס.

טויזענדער מענשען, וועלכע האָבען געהאַט קליינע פערמעגענס האָבען די פערמעגענס פערלוירען אין עטליכע שעה, איצט זענען אַלע זייערע אָפּגעשפּאָרטע פאַר גראָשענס אַריבער אין די הענד און מאַשען פון ספּעקולאַנטען און בערזע-מאַמערס ווערט פּאַפּירען זענען קאַטאַסטראָפאַל געפאַלען און מען האָט זיי פערקויפט פאַר גראָשענס.

און איצט רעדט מען אויף דער בירזשע, אַז זיי געפינען זיך שוין אין פעסטע הענד. אז פּראַקטיש: נישט קוקענדי גדערויף, וואָס דער דיסקאָנטאָ-פּראָצענט איז אַ הויכער בעמערקט זיך נאָך אויף דער בערזע אַ פיבערהאַפטער אויפקויף פון פערשידענע ווערט-פּאַפּירען. אין משך פון 3 שעה זענען 6 מיליאָן אַקציעס איבערגעגאַנגען פון האַנד צו האַנד דערביי זענען גרויסע סומען אויפ׳ן איינקויף געגעבען געוואָרען דורך „נייישאַנאַל סיטי באַנק".

20 קרבנות

פון אַראָפּגעריסענער בריק

לאָנדאָן, 2. (ספּ. טעל.) אין דער גראַפשאַפט דורהאַם האָט זיך איינגעריסען אַ בריק. 20 פּערזאָן, וואָס האָבען זיך געפינען אויף דער בריק, זענען אַריינגעפאַלען אין וואַסער און פערזאָגרעט געוואָרען.

Dr. DONCHIN

מאַניושקי 1, טעלעפאָן 9-97

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אוינגעקראַנקהייטען

נעמט אָן טעגליך פון 10–1 מיטאָג און 4–7 נ.מ.

זונטאָג פון 10 ביז 1 מיטאָג.

שטיצט די פּסח=אַקציע פון תומכי אורחים!

יאר. 3 אפריל 1929

„נייער פאלקסבלאט"

יאר. 3 אפריל 1929

דער קאמף
וועגען סיסטעם פון שול־וועזען

ווי בעקאנט האט די בילדונגס־קאמיסיע ביים סיים שוין אנגעהויבען די דעבאטע איבער די פראיעקטען וועגען שול־וועזען פאר די נאציאנאלע מינדערהייטען, אזעלכע פראיעקטען זענען אריינגעטראגען געווארען גאנצע 4 פון דער פ.פ.ס. פאר אלע נאציאנאלע מינדערהייטען, אויסער יודען, און באזונדערע פראיעקטען פון די דייטשען, אוקראינער און פון יודישען „קאלא".

אט וועגען דער דערמאנטער דעבאטע און וועגען דער שול־וועזען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען שרייבט דער ענדעקישער דעפוטאט יאן קארנעצקי אין דער נעכטיגער „גאזעטא וארשאווסקא":

„די אינערליכע צוריסענקייט פון דער פוילישער געזעלשאפט און די אפשוואכונג פון פוילישען עלעמענט אויף די מזרח־קרעסען האט דרייסט געמאכט די נאציאנאלע מינדערהייטען אין פוילען. מיר האבען געהאט אין סיים א רייהע ארויסטרעטונגען פון די אוקראינישע און ווייסרוסישע אנפיהרער, וואס זענען געווען בפירוש אנטימלוכה'שע, מיר זענען עדות פון א ברייטער אקציע, וואס עס פיהרען די נאציאנאלע מינדערהייטען אויפ'ן אינטערנאציאנאלען געביט מיט דעם בולט'ן ציל פארצושטעלען פוילען אלס מלוכה, וואס אונטערדריקט די נאציאנאלע מינדערהייטען. מיט איין ווארט די מינדערהייטס פאליטיקער זענען איבערגעגאנגען צו א רעזידירענדער אפאזיציע, דער אויסדרוק פון דער היינטיגער אפאזיציע איז דאס אריינטראגען דורך די מינדערהייטען די געזעץ־פראיעקטען וועגען דער ארגאניזאציע פון נישט־פוילישען שול־וועזען".

„מיר געהט איצט, — שרייבט דעפ. קארנעצקי — וועגען אויפמערקזאם מאכען די ברייטע קרייזען פון דער פוילישער געזעלשאפט אויפ'ן אינהאלט פון די עצם־פראיעקטען און וועגען דער בעציהונג פון די פוילישע לינקע צו די דאזיגע פראיעקטען. דער אלגעמיינער שטריך פון אלע פיר פראיעקטען איז דער, אז זיי שטרעבען צו רעאליזירען דעם פאסטולאט פון נאציאנאלער אויטאנאמיע, אדער איבערצוגעבען די ארגאניזאציע פון שול־וועזען אין די הענד פון יעדער מינדערהייט בעזונדער. מיט אנדערע ווערטער הייסט עס: ארויסנעהמען דאס דייטש, אוקראינישע, ווייסרוסישע און יודישע שול־וועזען פון אונטער דער ווירקונג און אויפזיכט פון די פאלאקען.

ווען מ'נעהמט אין אכט, אז דער רעפערענט פון פ.פ.ס. רעפ. פרוכניק האט ערקלערט, אז די קולטורעלע אויטאנאמיע פאר די מינדערהייטען דארף זיין דער ערשטער עטאפ פאר דער טעריטאריאלער אויטאנאמיע, קען מען פאראויסזעהען, אז די לינקע גרופירונגען צוזאמען מיט די נאציאנאלע מינדערהייטען וועלען האבען א מעהרהייט אין סיים פאר די געזעץ־פראיעקטען פון שול־וועזען פאר די נאציאנאלע מינדערהייטען.

די פוילישע געזעלשאפט דארף זיך, ווי אמ־ נערגישסטען אקעגענשטעלען דער נייער געפאהר.

די בעזונדערע געזעץ־פראיעקטען זעהען פאר א נעץ פון די מינדערהייטס־שולען אויפ'ן געביט פון פאלקס־שולען, מיטעל־שולען און פראפעסיאנעלע שולען. די סאציאליסטען און אוקראינער פראיעקטירען צו שאפען א אוקראינער אוניווערזיטעט מיט 7 פאקולטעטען, דערביי ווערט געשטעלט א בעדינג, אז דער אוניווערזיטעט מוז זיך געפינען אין לעמבערג און די פראפעסארען ווערען בעשטימט דורך דער רעגירונג לויט'ן פארשלאג פון די אוניווערזיטעטס־ראצענטען פון אוקראינער נאציאנאליטעט. דאס אננעהמען די פיר געזעץ־פראיעקטען דורכ'ן סיים וואלטען געבראכט קאטאסטראפאלע פאלגען פאר'ן לאנד.

ס'וואלט אויפגעהערט צו עקזיסטירען אן איינהייטליכער סיסטעם פון עפענטליכען און מלוכה'־שען שול־וועזען, וועלכער איז דער הויפט־פאקטאר ביים ערציהען פון יונגען דור פוילישע בירגער, וועלכע אנערקענען פוילען פאר זייער אייגען פאטערלאנד. דערפאר וואלטען געשאפען געווארען נייע מינדערהייטס־סיסטעמען, וועלכע ענטוויקלען די סעפאראטיסטישע שטרעבונגען פון די מינדערהייטען, וועלכע רוקען זיך ארויס פון אונטער דער קאנטראל פון דער מלוכה־מאכט. דאס וואלט געווען א צוגרייטונג פון דעם צופאלען פון דער מלוכה.

דערביי שעמט זיך גארנישט דער מחבר אין זיין ארטיקעל ווייטער צו שרייבען, אז די רעכטע פון דער מוטער־שפראך פאר די נאציאנאלע מינדערהייטען זענען אין די פוילישע שולען גענוג פערזיכערט דורך דער קאנסטיטוציע און דורך די בעזונדערע געזעצען.

און די „גאזעטא ווארשאווסקא" ענדיגט דעם ארטיקעל מיט פאלגענדע ווערטער: „מיר זענען, אלזא, אריינגעטרעטען אין פעריאד פון קאמף וועגען סיסטעם פון שול־וועזען אין פוילען, מיר דארפען דעריבער זיין גרייט".

פון דעם אלעם איז צו זעהען, אז די רעכטע גרופירונגען וועלען אנפיהרען א שטארקען קאמף געגען די געזעץ־פראיעקטען פון שול־וועזען פאר די נאציאנאלע מינדערהייטען, ס'איז אויך זיכער, אז אין דעם פאל וועלען זיי אויך בעקומען שוץ פון אין רעגירונגס־לאגער.

די פרוי אין דער וועלט!

— פון —
פרץ הירשביין

2.

שטייגען דורך פאלען

די ביבלישע טראדיציע האט די פרוי „בעשאפען" שפעטער פון מאן. ווען איהם, דעם מאן, איז געווארען אומעטיג צו „לעבען אליין", האט גאט איהם איינגעשלעפערט, ארויסגענומען ביי איהם א ריפ און פון דער ריפ בעשאפען חוה'ן — „די מוטער פון אלץ וואס לעבט".

דעם מאן האט עס אפגעגאלטען. די אויסגעשניטענע ריפ איז איהם צוריק אפגעוואקסען... (מיר, מענער, ווייסען דאך, אז אונז פעלט נישט קיין ריפ!) נאר איהר, דער מוטער פון אלץ וואס לעבט, האט נישט אפגעגאלטען. ווייל פון דער אויבענדערמאנטער טראדיציע זענען ביידע נידערגעפאלען, סיי ער און סיי זי.

די קראנקע מיסטיק האט בעשאפען א קראנקען אמת, אז נאר דורך א טיפען זינקען קומט דער העכסטער שטייגען, נאר וועמעס שטייגען איז דא דער אומפערמיידליכער און וועמעס פאלען איז דער פאטאלער?

פערהאן לענדער, וואו די פרוי וויל זיך אויפהויבען פון איהר דערנידעריגטען שטאפעל און ער, דער מאן, לאזט נישט. דער מאן איז נעגען דעם, און אין יענע לענדער איז אויך א טייל פון דער פרויען־וועלט אנטקעגען אזא דערהויבונג. די פרוי האט זיך איינגעלעבט אין דער פולער אפהענגיגקייט פון מאן: „זאל דער מאן פאר איהרטוועגען טראכטען און פיהרען די פאליטיק פון לאנד און וועלט".

פערהאן לענדער, וואו דער מאן העלפט דער פרוי זיך צו דערהויבען, כאטש איהם איז אליין נישט קלאר אין וואס איהר דערהויבונג קאן בעשטעהן. עס איז נאך איהר אליין נישט קלאר וואס פאר א שטאפלען זי בעדארף שטייגען. איהר אליין איז נישט קלאר די גרעניץ, וואו אויף דער אנדערער זייט הויבט זיך אן איהר פולע זעלבסטשטענדיגקייט. די פרוי, ווי א פיזיש שוואכערע פון מאן, איז אין דער מענשליכער געזעלשאפט גלייך פון אנהויב אן געבליבען אן א זייט פון מאנ'ס „גרויסע אונטערנעמונגען". נאר אויף וויפיל זי האט אונטערגעכאפט זיינע שוואכקייטען, בשעת ער איז איינגאנצען בעצוואונגען פון זיינע סעקסועלע אינסטינקטען — אויף אזוי פיל האט זיך אין דער דאזיגער ריכטונג ענטוויקעלט איהר שטארקייט צו בעפעלען און מאכען איהם אונטערטעניג. עס איז גערעכט פילניאק ווען ער זאגט: „די האנד פון א פרוי אויף די אויגען פון א מאן קאן פערשטעלען די גאנצע וועלט. נישט נאר פאר'ן אויג לויט די געזעצען פון דער פיזיק, נאר זי קאן אזוי פערשטעלען די וועלט, אז זי אליין ווערט גרעסער פון דער וועלט. און אז אפגעדעקטע קני פון א פרוי קאן זיין קעלטער, גרויסארטיגער און העכער, ווי די שפיצען פון מאן־בלאן". (איך זאלט נאך צוגעגעבען, אז איהר נאקעטע קני איז העכער פון עווערעסט אין די הימאלייען און דעריבער האבען די קורטיזאנעס מיט זייער נאקעטקייט בעהערשט די הערשער אין דער וועלט־פאליטיק).

אויף דעם אויבענדערמאנטען וועג האט די פרוי דורכגעמאכט א גרויסע ענטוויקלונג. אויף דעם אויבענדערמאנטען וועג האט זי זיך דערהויבען ביז צום פאלען. אויף אזא אופן האבען זיך מאן און פרוי בעגעגענט. נישט דורך זייער שטארקייט, נאר דורך ביידענס שוואכקייט. זי האט אויסגענוצט זיין שוואכקייט. ער האט מיטגעשלעפט איהר שטארקייט, ווייל זי איז סוף כל סוף מוטער...!

צניעות און פראסטיטוציע

די אנגענומענע געזעלשאפטליכע עטיק, וואס האט דער פרוי בעפוילען, אז ביז צו דער חתונה זאל זי איינהיטען איהר מיידעלשקייט — די דאזיגע עטיק האט זיך ענטוויקעלט אינאיינעם מיט רעליגיע, גלויבען, און אבערגלויבען. אבערגלויבען האט צום מיינסטען געפלאכטען דעם שלייער ארום דער פרוי. דאס איז א ריינע מענערישע מאראל, ער האט זי דערפונדען. און דעריבער איז מעגליך, אז צניעות, אדער רעליגיע און פראסטיטוציע זאלען זיך נישט פונאנדערגעהן. דעריבער זענען מעגליך די גרעסטע אויסגעלאסענקייטען אונטער דער הערשאפט פון דער קאטוילישער און מאכמעדאנישער רעליגיע. דעריבער, אז מען וויל געפינען ווי צניעות האט זיך אליין אויסגעשמירט דאס פנים, זאל מען געהן אהין, וואו דאס מיידעל געהט נאך צום גלח מתודה זיין זיך אויף איהרע זינד און וואו דער קאוואליר קניט אין קירכע פאר'ן אלטאר; אדער געהן אהין, צו די מאכמעדאנער, וואו נאך דער חתונה בעדארף די פרוי פערהיינגען דאס פנים, אז קיין אנדער מאן זאל אויף דעם נישט קוקען. ווילט איהר וויסען, וואו די צניעות, אנ'אויסגעבארענע אין רעליגיע, איז אזוי טאנצען אין בלאטע — פאהרט קיין קאירא, הויפטשטאט אין עגיפטען; אדער אין ריא דע זשעניירא, הויפטשטאט פון בראזיליע; אדער בוענאס איירעס, הויפטשטאט פון ארגענטינע. דארטען וועט איהר זעהן וואוהין דער נאטס־פארכטיגער מאן האט די פרוי פערפיהרט; דארטען וועט איהר זעהן דאס פנים פון פרוי און מאן, וואס האבען זיך בעגעגענט אין דעם ווינקעל, וואו די שאנד האט נישט קיין שליטה, וואו דאס בלוט קומט אפילו אין פנים נישט אריין... נישט דא איז דער פלאץ צו מאלען ווי עס זעהן אויס אין די אויבענדערמאנטע ערטער די עפענטליכע פלעצער פאר פראסטיטוציע. גענוג אנצואווייזען די שטאפלען אויף וועלכע דער מאן האט די פרוי נעפיהרט אראפ, אראפ, ביז זי האט דערגרייכט מיט א בילעט אין האנד — צום דאקטאר, וואס בעדארף אפיציעל אונטערזוכען איהר געשלעכטס־ארגאן צי ער איז געזונט...

דאס זענען בלומען פון דער ביז איצטיגער געזעלשאפטליכער מאראל, וואס דער מאן האט בעשאפען. רעליגיע איז איהם געקומען צו הילף. אהן רעליגיע האלט ער די פרוי נישט געקאנט אנשרעקען, צו מאכען זי פאר זיין פוסבענקעלע און שפייז־קאסטען. די אייגענע רעליגיע, וואס האט איינגעטיילט די מענשהייט אין הארען און קנעכט און האט ארויפגעזעצט אויפ'ן טראן די געקרוינטע פערזענליכקייטען וואס זאלען הערשען אין נאמען פון גאט: די אייגענע רעליגיע, וואס האט ארויסגעשיקט צום שלאכטפעלד איהרע גלחים, מיט קרייץ און די תורה, צו דערמונטערען די פער'משפט'ע פאר זייער אונטערגאנג — די אייגענע רעליגיע האט דערלויבט דעם מאן „א שטיק צו טאן" מיט דער שוואכער פרוי, ביי איהר לעשען זיינע תאוות.

„איך האב אנגערופען עגיפטען, וואו די פרוי פערהענגט נאך דאס פנים נאך דער חתונה, אדער זיד אמעריקע, וואו א פרוי, אויב זי געהט אליין אין גאס אהן איהר מאן, אדער א מיידעל, ווען זי געהט אין גאס און איהר בעגלייט נישט א קליין ברודערעל אדער שוועסטער — הייסט דער פרעמדער מאן (פון איהר שטיקער) אין מיטען גאס און ברעכט זיך אין אנ'„אפענער" טיר אריין. אבער אין הויף פון ענגלאנד קאן מען פון יענע לענדער אריבערווארפען א בריק צו אנדערע לענדער. ווייל דארט, וואו די פרוי געהט טאנצענדיג, פראנק און פריי אין גאס — צי זי איז מוחל אויף איהרע פאליטישע רעכט, צי ניין; אפילו דארט, וואו די קאטוילישע קירכע איז נישט די אפיציעלע הערשערין; און די לענדער, וואו רעליגיע האט אויסערליך נישט אזא שארפען קאנפליקט מיט'ן לעבען — אויב די פרוי האט דארט איהר אייגענעם אויסהאהל; אויב איהר איז געגעבען געווארען א וועלכע עס איז רעכט אינאיינעם מיט'ן מאן — ווערט עס אל ענעסען אונטער א היפאקריטישען שלייער. דער גאנצער אפגוינג פון דער געזעלשאפטליכער מאראל בעהאלט זיך אויס אונטער דעם אויבענדערמאנטען שלייער, וואס די דעגענערירטע רעליגיע האט אנגעווארפען איבער דער געזעלשאפט.

די דורכשניטליכע פראנצויזישע פרוי וועט פון אייך לאכען, ווען איהר וועט וועלען זי איינרעדען, אז זי איז נישט פריי, צוליב דעם וואס אין דער פאליטיק פרעגט דער מאן ביי איהר קיין עצה נישט, זי וועט אויפקלערען איהר פולע פרייהייט — אויף וויפיל זי קאן דערלויבען צו ליבען וועמען זי וויל, וואו זי וויל און ווען זי וויל. זי וועט אייך זאגען, אז זי פערמאגט מעהר מענשליכע פרייהייט פון דער ענגלישער פרוי, וואס קאן שיקען איהרע שוועסטער אין פארלאמענט אריין.

נאר צי האט דען נישט דער מאן זיך דערווארבען ביי דער פראנצויזישער פרוי די אויבענדערמאנטע פרייהייטען? אזוי לאנג ווי קיין פאליטישע רעכט האט זי ביי איהם נישט, קאן מען זי זייט ביי זייט אנידערשטעלען מיט איהרע שוועסטער און ארגענטינע, וואו אין די גאסען פון דער אריסטקייט דערלויבט דאס געזעץ — אויף יעדען קורצען קווארטאל איין „עפענטליך הויז". בתנאי, אז קיין מאן־פערמיטלער זאל נישט זיין.

— זי אליין מעג האנדלען מיט איהר לייב. קיינער קאן עס איהר נישט פערווערען. א מאמע מעג נארויסגעבען איהרע טעכטער צו די „קונדען" וואס קומען אריין.

הייסט עס, האט די פרוי דארט פרייהייט?

פארוואס זאגט מען, אז גאנץ פאריז איז איין גרויס „עפענטליך הויז", אונטער איין גרויסען דאך?

ווער פערלירט דא, דער מאן, צי די פרוי?

פראסטיטוציע שאפען ביידע, מאן און פרוי, און פונדעסטוועגען רעדט מען בלויז פון דער פרוי; מען רעדט פון דער נאכגעביגער פראנצויזישער פרוי... אדער מען רעדט בכלל פון א נאכגעביגער פרוי.

דעם מאן דערמאנט מען נישט צום ביזען אין דער וועלט, וואו ער איז הערשער.

וואס עס שרייבט וועגען זיך אליין
דער געוו. אמעריקאנער פרעזידענט

אין דעם לעצטען נומער פון דעם אמעריקאנער זשורנאל „קאסמאפאליטען" איז אפגעדרוקט אנ'ארטיקעל פון קולידזש'ן. אין דעם ארטיקעל דערצעהלט דער געוועזענער פרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאטען, ווי אזוי ער האט פערנומען דעם הויכען אמט; ער גיט איבער וואס ער האט געפיהלט און איבערגעלעבט אין דעם מאמענט, ווען ער האט דעם אמט איבערגענומען און דריקט אויס איינינע געדאנקען וועגען דער שווערער, פעראנטווארטליכער ראלע פון א פרעזידענט.

מיר געפינען אין ארטיקעל איינינע אינטערעסאנטע שטריכען און איינצעלהייטען, וועלכע ווארפען א נייעם ליכט אויף דער פערזענליכקייט פון דעם געוועזענעם פרעזידענט.

מען האלט קולידזש'ן פאר א פערשלאסענעם, טרוקענעם מענשען, וועלכער איז קארג אויף ווערטער און אויף געפיהלען. זיין איינוועניגסטער לעבען, זיינע איבערלעבונגען זענען פאר דער וועלט א פערמאכט בוך. אין דא, אין זיין ערשטען ארטיקעל, גיט ער פאר אונז אנ'עפען דעם בוך, און בעווייזט אונז איין ווינקעל, וואס איז פאר אונז אומבעקאנט.

עס ענטפלעקט זיך פאר אונז קולידזש דער רעליגיעזער מענש, וועלכער גלויבט אין גאט, אנ'אמת'ער פוריטאנער, קולידזש דער פאטער, וועלכער לעבט איבער טיפע ליידען צוליב זיין זוהנ'ס פריהצייטיגען טויט; קולידזש דער איבערגעגעבענער זוהן, וועלכער בעדויערט זיין פאטער'ס טויט און קולידזש דער מענש בכלל.

עפעס מענשליכעס דערפיהלט זיך אין איינינע ערטער פון קולידזש'עס עראינערונגען; ערטערווייז דערפיהלען מיר אין זיי עפעס אזוינס, וואס דערנעהנטערט אונז אביסעל צו דעם קאלטען, טרוקענעם עקס־פרעזידענט און וואס ריהרט אונז אפילו אין איינינע מאמענטען, ווי קאלט מיר זאלען זיך נישט בעציהען צו קולידזש'ן אלס כאראקטער און אלס פאליטישע פיגור.

עס ריהרט, צום ביישפיל, דאס ארט אין קולידזש'עס ארטיקעל, וואו ער איז זיך מודה, אז ער האט געפיהלט מיט שרעק די אויסערגעוועהנליכע פעראנטווארטליכקייט, וואס פאלט אויף זיינע פלייצעס ביים איבערנעהמען דעם אמט פון א פרעזידענט; איבערהויפט נאך, אז ער האט זיך אליין געהאלטען נישט פאר קיין גרויסען מענשען און האט בעגלויבט, אז עס זענען פערהאן פיל אנדערע, וועלכע זענען מעהר צוגעפאסט פאר דעם אמט, ווי ער.

עס ווערט אונז דעריבער פערשטענדליך דער פאקט, וואס פאהרענדיג קיין וואשינגטאן איבערצונעהמען דעם אמט, האט קולידזש זיך פערקערטווערט אין א זייט און בעזוכט דעם קבר פון זיין פערשטארבענער מוטער, ביי וועלכער ער האט געזוכט ערמוטיגונג אין דעם שווערען מאמענט. אזוי, זאגט ער, פלעגט ער טון אויך אין די קינדערישע יאהרען, ווען איהם פלעגט אויסקומען צו זיין אין א פערלעגענהייט. זיין געהן אויף קבר־אבות ווי אויך זיין קניהען און זיין בעטען ביי גאט פאר זיין שווערען אמט איז א ריהרענדער מאמענט, פונקט ווי ריהרענד איז אויך זיין פאטער'ס איבערלעבונג, ווען איהם איז אויסגעקומען אנצוזאגען זיין זוהן די בשורה, אז ער דארף איצט ווערען פרעזידענט: דער לעבענס־טרוים פון א פאטער ווערט דא פערווירקליכט, און דאס איז א מאמענט, וואס מאכט אנ'איינדרוק.

די איינדרוקספולע סצענע, וואו דער אלטער פאטער שווערט איין זיין אייגענעם זוהן פאר דעם העכסטען אמט אין לאנד ביי זעהר איינפאכע אומשטענדען, אין א קליין צימער, ביי א נאפט לעמפעל, ווערט אויך איבערגעגעבען אין קולידזש'עס ארטיקעל מיט ריהרענדע שטריכען, אין דערצעהלטע פשוט'ע ווערטער, אהן קיין שום פליטערלעך. קולידזש בעמערקט דערביי, אז דאס צימער איז פאר איהם בעזונדערס טייער, ווייל מיט איהם זענען פערבונדען פיל עראינערונגען פון זיינע קינדער־יאהרען. די בעמערקונג זיינע, ווי אויך אנדערע

(ענדע זעה ד־טע זייט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאָדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

3 מיטוואָך כב אדר ב׳ תרפ״ט

אפריל

זון-אויפגאַנג 5.12

זון-אונטערגאַנג 6.09

קאמף געגען באנדיטיזם
בעראַטונג איז דער סטאַראָסטווע

(2) נעכטען איז אונטער׳ן פאָרזיץ פון סטאַראָסטאַ רזשעווסקי פאָרגעקומען אַ זיצונג וועגען אָננעהמען מיטלען צו בעקעמפען דעם באַנדיזם, וועלכער, האָט זיך די לעצטע צייטען שטאַרק פערשפרייט אין דער לאָדזער סטראָסטווע.

סטאַראָסטאַ זשעווסקי האָט אין דער ערעפענונגס-רעדע ערקלערט, אַז ער האָט צוזאַמענגערופען די קאָנפערענץ, ווייל ער גלויבט, אַז דער קאַמף מיט׳ן באַנדיטיזם וועט זיין ערפאָלגרייך, נאָר אין דעם פאַל, ווען עס וועלען זיך צו דעם נעהמען מיט געמיינזאַמע כּוחות צוזאַמען מיט דער פאָליציי די געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס, ווי די אָרגאַניזאַציע צו מיליטערישער פאָרבערייטונג די סטשעלצעס, פייערלעשער א. ד. גל. די לאָדזער סטאַראָסטווע איז געקומען צו דער איבערצייגונג, אַז נאָר מיט דער הילף פון דער געזעלשאַפט, וועלכע קען וויסען די ערטער, ווי די באַנדיטען קענען זיך אויסבעהאַלטען א. ד. גל. וועט זיין מעגליך דעם באַנדיטיזם צו בעקעמפען — די געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס זאָלען אָבער נישט פיהרען די אַקציע כאַאָטיש, האָט די סטאַראָסטווע בעשלאָסען צו בילדען אַ ספּעציעלען „זעלבסטשוץ צום קאַמף מיט׳ן באַנדיטיזם”. אַ ספּעציעלע קאָמיסיע דאַרף זיך פערנעהמען מיט׳ן אויסאַרבייטען אַ סטאַטוט און רעגולאַמין פון דער זעלבסטשוץ.

אויף דער קאָנפערענץ איז אויך בעשלאָסען געוואָרען צו פערבינדען אַלע גמינעס טעלעפאָניש מיט די פּאָליציי-פּאָסטענס, אַז אין פאַל פון עפּעס אַ באַנדיטען-אָנפאַל זאָלען קענען באַלד מעלדען וועגען דעם דער פּאָליציי.

סטאַראָסטאַ רזשעווסקי האָט זיך אויך געווענדעט צום דירעקטאָר פון פּאָסט און טעלעגראַף ה׳ פּלוציעניק, אַז ער זאָל אין די גמינעס, וועלכע בעזיצען נישט קיין פּאָסט-אָפּטיילונגען איינפיהרען טעלעפאָן פערבינדונגען מיט לאָדז.

א אומגליקליכע פרוי
פאר וואס זי האט זיך געג׳גט מיט איהר צווייטען מאן

ב ייאַינעם פון די היגע מורה-הוראות איז פאַר געקומען די טעג אַ גט, וועלכער האָט אונטער זיך פאָלגענדע טרויעריגע געשיכטע:

די פערציג-יעהריגע פרוי ביילע י. האָט מיט אַ צייט צוריק חתונה געהאַט מיט אַ 60-יעהריגען אַלמן מיט דריי קינדער. דער מאַן מיט זיינע קינדער האָבען זיך נאָך דער חתונה אַריינגעצויגען צו דער פרוי אין איהר דירה אַריין.

דאָס פּאָרפאָלק האָט געלעבט בשלום און צופרידען. דער אומגליק איז געקומען פון אַ גאָר אומגעוואַרטעטער פאַר דער פרוי זייט.

זי האָט זיך אין אַ צייט נאָך דער חתונה געפיהלט נישט אַמבעסטען, זי האָט אָבער דערויף קיין אַכט נישט געלעגט. שפּעטער אַביסעל האָבען זיך בעוויזען ביי איהר עפּעס בלעטערליך אויפ׳ן פּנים. אויף אַזעלכע קלייניגקייטען לעגט אַ יודישע פרוי קיין בעזונדערען אַכט נישט. ביז שכנים און בעקאַנטע האָבען אָנגעהויבען דערויף אויפמערקזאַם מאַכען און איהר גע׳עצה׳ט זי זאָל זיך ווענדען צו אַ דאָקטאָר.

דער דאָקטאָר האָט דער פרוי בעטראַכט, און טרויעריג געשאָקעלט מיט׳ן קאָפּ. „איהר זענט ערנסט קראַנק” האָט דער דאָקטאָר געזאָגט און זי אָנגעהויבען אויספרעגען וועגען איהר מאַן, וועגען זיין געזונד-צושטאַנד, א. ה. גל. זי האָט זיך אָנגעהויבען דערמאָהנען און דערצעהלט, אַז דער מאַן איז ווירקליך נישט מיט אַלעמען, אַז ער היילט זיך, בענוצט פערשידענע מעדיצינען, שמירעכצער.

דער דאָקטאָר האָט געבעטען דער פרוי זי זאָל ברענגען עפּעס אַ רעצעפּט פון די רפואות, וועלכע דער מאַן בענוצט. די פרוי איז געקומען אויפ׳ן צווייטען טאָג און מיטגעבראַכט אַ רעצעפּט. דער דאָקטאָר האָט נאָכגעקוקט דעם רעצעפּט און ראַן געפּאָרערט, אַז די פרוי זאָל ברענגען צו איהם דעם מאַן.

דער מאַן איז געווען קראַנק אויף סיפיליס און אָנגעשטעקט דער פרוי.

ווען דער דאָקטאָר האָט דער פרוי געזאָגט: „סיפיליס”, האָט זי אַפילו נישט געוואוסט, וואָס דאָס איז אַזעלכעס. ערשט ווען דער דאָקטאָר האָט איהר אויפגעקלערט איז דער אומגליקליכער פרוי קלאָר געוואָרען אַז דער אויסגאַנג איז אַ — גט און אַז זי אַליין דאַרף זיך גרינדליך קורירען.

דער גט איז פּאַקטיש פאָרגעקומען ביי איינעם פון די היגע מורה-הוראות, און עס האָבען זיך דערביי אָפּגעשפּילט טראַגישע סצענעס. די פרוי האָט אָהן אויפהער פאַזאמירט. לויט׳ן פּסק-דין האָט די פרוי געדאַרפט אַרויסצאָהלען דעם מאַן 200 זל. ער זאָל זיך אַרויסציהען מיט זיינע קינדער פון איהר דירה.

דער „לייטישער” מאַן האָט אָבער, נישט גענוג, וואָס ער האָט געבראַכט אַזאַ אומגליק אויף דער אומגליקליכער פרוי, האָט ער איהר, ווען זיי זענען געקומען נאָכ׳ן גט, ערקלערט, אַז ער וועט זיך פון דער דירה פאַר קיין שום געלד נישט אַרויסציהען.

— סטייטש, נאָכ׳ן גט, מיר טאָרען דאָך „שוין אַפילו אונטער איין דאַך נישט זיין!”

— אַז דו ווילסט זוך דיר אַ דירה. איך ציה מיך פון דאַנען נישט אַרויס.

שטעהט די פרוי הילפלאָז און פערצווייפעלט.

דער פינאַל פון דער טרויעריגער געשיכטע וועט זיך נאָך אָפּשפּילען אין געריכט.

א טויט די שטשורעס!

(מ) דער מאַגיסטראַט האָט אין פערשטענדיגונג מיט דער שטעטישער סטאַראָסטווע אַרויסגעגעבען פאָלגענדע פעראָרדנונג וועגען דער אַקציע פון פערניכטען די שטשורעס אין לאָדז.

די אַקציע וועט פאָרקומען דעם 11 אַפּריל ה. י.

צו דער אַקציע צו פערניכטען די שטשורעס זענען מחויב צוצוטרעטען אַלע הויזבעזיצער, בעקערייבעזיצער, וואורשט-געשעפטען, יאַטקעס, פאַבריקס און האַנדוועקער-אונטערנעהמונגען. די סם-פּאַסטילקעס מוזען פונאַנדערגעלעגט ווערען אין וואוינהייזער, קעלערען, שפּייכלערס, בוידעמס, אויף פרייע נישט פערבויטע פּלעצער, אין גאָרטענס א.ד.גל. אָהן אויסנאַהם, צי דאָרט זענען בעמערקט געוואָרען שטשורעס אָדער נישט.

די סם-פּאַסטילקעס מוזען אויסגעלעגט ווערען דעם 11-טען אַפּריל, און מוזען ליגען ווייניגסטענס 3 טעג, די געפאַלענע שטשורעס מוזען פערקאָפּעט ווערען אין דער ערד אין אַ טיפקייט פון דריי פערטעל מעטער.

די סם-פּאַסטילען זענען צו בעקומען פון 5. אַפּריל ביז׳ן 11. אין די סאַניטאַרע אויפזיכטס-שטעלען. אַלע קויפער וועלען רעגיסטרירט ווערען. די אַדרעסען פון די סאַניטאַרע אויפזיכטס-ראַטען זענען: אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37, פּיראַמאָוויטש 3, ושעראַמסקי 4, קאָפּערניק 19, פּושעיאַר 86, סאָסנאָווע 1, וואָלטשאַנסקאַ 253.

די סם-פּאַסטילען זענען געפעהרליך נאָר פאַר שטשורעס און זענען אומשעדליך פאַר מענשען, הויז-בהמות און געפליגעל.

פאַר׳ן צוטרעטען צום אויסראָטען די שטשורעס מוזען די הייזער געבראַנט ווערען צו דער געהעריגער ריינקייט. עס מוזען גערייניגט ווערען די שמיטעניקעס, בעזייטיגט ווערען אַלערליי אָפּפאַלען, כּדי די שטשורעס זאָלען זיך נישט האָבען מיט וואָס צו דערנעהרען, בעת די שטשורעס וועלען אויסגעראָטעט ווערען. די גרינדליכע רייניגונג פון די הייזער מוז פערענדיגט ווערען דעם 10-טען אַפּריל.

ווער עס וועט עובר זיין אויף דער ראָזיגער פעראָרדנונג וועט בעשטראָפט ווערען מיט 1000 זלאָטעס שטראָף אָדער 3 חדשים אַרעסט.

קאפיטאן ארלאט אוואנסירט אויף מאיאר

ווי מיר ווערען געוואויר האָט שבת מ. רשאַל פּילסודסקי אונטערגעשריבען די נאָמינאַציע פון אַ גאַנצע רייהע אָפיצירען. צווישען די אַוואַנסירטע געפינט זיך אויך, דער אין לאָדז גוט-בעקאַנטער אין די געזעלשאַפטליכע און אַרטיסטישע קרייזען, קאַפּיטאַן פון ערשטען דיוויזיאָן פון 10-טען פּולק פעלד-אַרטילעריע רודאָלף לעראָק אָרלאָט, וועלכער האָט בעקומען דעם אַוואַנס אויף מאַיאָר.

פאַר זיינע גרויסע לייסטונגען אויפ׳ן געביט פון פערשפּרייטען קולטור און בילדונג צווישען די זעלנער פון די היגע פּולקען האָט קאַפּיטאַן אָרלאָט מיט אַ צייט צוריק אויך בעקומען פון דער העכערער מיליטערישער מאַכט אַ זילבערנעם אויסצייכנונגס-אָרדען.

עס איז כּדאַי צו דערמאָנען, אַז קאַפּיטאַן אָרלאָט איז אויך אַ אָנ׳אויפריכטיגער פריינד פון דער יודישער קינסט און קולטור.

אַ חוץ דעם קאַפּיטאַן אָרלאָט האָבען אַוואַנסירט אויף מאַיאָרען די קאַפּיטאַנען פון לאָדזער ד. א. ק.: וולאַדיסלאַוו פּסאַשניק און מאַריאַן ברזשוזקאַ.

ווענען רעליגיעזע ערציהונג אין די „פאוושעכנע” שולען

די טעג איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג וועגען מצב פון דער יוד. שול-יוגענד אין די „פּאָוושעכנע” שולען.

ה׳ ל. שאַקין אַלס אַפּוטרופּוס אין געריכט פאַר יונגע פערברעכער, גיט אָפּ אַ טרויעריגען בעריכט פון גייסטיגען און מאָראַלישען מצב פון דער שול-יוגענד. דער בעריכט-אָפּגעבער האָט מיט ציפערן אויפגעוויזען די דעמאָראַליזאַציע, וואָס עס הערשט צווישען דער יודישער יוגענד, וואָס לערנען זיך אין די „פּאָוושעכנע” שולען.

עס ווערט בעשלאָסען צו וועהלען אַ קאָמיטעט, וועלכער זאָל זיך בעמיהען אויסצובעסערען די למודי קודש אין די „פּאָוושעכנע” שולען פאַר מיידלעך, ווי אויך צו עפענען מיסטער-שולען פאַר יונגלעך, אין וועלכע מ׳זאָל לערנען דעם פולען פּראָגראַם למודי חול, און די נויטיגע מאָס למודי קודש.

דער קאָמיטעט וועט זיך רופען: „מחזיקי התורה”.

אין קאָמיטעט זענען אַריין די ה״ה: הרב מ. מ. סעגאַל, הרב ל. ראָזענבערג, הרב ש. א. סגל, וו. בערגער, ד. פּאַלאַטש, דיר. י. נ. קאַמיענניק, דיר. ח. ד. ראַנאַנס, ל. שאַקין און י. שטערן

טרויער-זיצונג אין קהלה
צוליב׳ן טויט פון פרנס שבתי ענגלארד

(—) די קהלה-פערוואַלטונג האָט אַרויסגעשיקט ספּעציעלע איינלאַדונגען צו אַלע פערוואַלטונגס-און ראַט-מיטגלידער, אַז זיי זאָלען אַנטיילנעהמען אין דער לויה פון פערשטאָרבענעם פרנס שבתי ענגלאַרד.

נעהרנעכטען 2 אַ זייגער מיטאָג האָבען זיך אַלע פרנסים פערזאַמעלט אין קהלה-לאָקאַל. פּרעזעס מינצבערג האָט געהאַלטען אַ קורצע וואַרימע רעדע וועגען דעם פערשטאָרבענעם. פרנס י. מ. צעדערבוים האָט דאַן פאָרגעלעגט, אַז אין נייעם בודזשעט זאָל אַריינגעשטעלט ווערען אַ פּאָזיציע אויף גרינדען אַ תלמוד-תורה אויפ׳ן נאָמען פון פערשטאָרבענעם.

דער ענין וועט בעטראַכט ווערען דורך דער בודזשעט-קאָמיסיע.

א אויפרייס

די איינוואוינער פון פּיעטריקאָווער 58 און פון די אַרומיגע הייזער זענען נעכטען מיטאָגצייט אויפגעציטערט געוואָרען פון אַנ׳אויפרייס, וואָס איז פאָרגעקומען אויף דעם זעלבען הויף. די זאַך שטעלט זיך פאָר נעמליך, אויף דעם זעלבען הויף רעפּערירט מען זייט עטליכע טעג די רוירען פון דער וואַסער-לייטונג, וואָס זענען בעת די פרעסט געפרוירען געוואָרען.

נעכטען האָט די איינגעהייצטע „פּאַרובקע” אויפגעריסען און פערוואונדעט דעם נעבען-שטייענדען טרעגער אברהם עדעלשטיין, וועלכער האָט זיך געוואַרעמט ביים קעסעל די פּאָגאָטאָוויע האָט איהם פערבאַנדאַזשירט דעם קאָפּ. פון דעם אויפרייס איז אויסגעהאַקט געוואָרען די שויבען פון ביידע זייטען אָפּיצינעס.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-81.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-62

אַנטלאָפען פון מיליטער און זיך בעהאַלטען ביי זיין געליבטע

צוריק מיט אַ יאָהר איז פונ׳ם 23-טען פּיעכאָטע פּולק אַנטלאָפען דער זעלנער יאַן ריזשעווסקי. די אויסגעשיקטע שטעקבריף נאָך איהם, אויך אַנדערע זוכונגען, האָבען צו גאָר נישט געבראַכט.

מיט עטליכע טעג צוריק האָט די מיליטערישע זשאַנדאַרמעריע אין לאָדז זיך דערוואוסט, אַז דער אַנטלאָפענער וואוינט אויף סאָקאָזשעווסקאַ 45 ביי זיינס אַ „קאָכאַנקע”.

ווען די זשאַנדאַרמעריע איז אָבער אַריינגעקומען צו ריזשעווסקי׳ס געליבטע אין שטוב אַריין, האָבען זיי דאָרט געטראָפען נאָר זי, אויף דער פראַגע ווי עס איז ריזשעווסקי, האָט די פרוי ערקלערט, אַז זי האָט מיט איהם שוין איבערגעריסען די בעציהונגען און אַז זי וואוינט שוין נישט מיט איהם. נישט קוקענדיג דערויף האָט די זשאַנדאַרמעריע בעשלאָסען צו מאַכען אַ רעוויזיע און ווי ערשטוינט זענען זיי געווען, ווען זיי האָבען פון הינטער דער סאָפע אַרויסגעצויגען דעם, וועלכען זיי האָבען געזוכט.

ריזשעווסקי׳ן האָט מען אָפּגעפיהרט אין דער זשאַנדאַרמעריע צו דיספּאָזיציע פון דעם מיליטערישען אויספאָרשונגס-ריכטער.

פאר וואס דער זעלנער האט זיך דערשאסען.

די לאָדזער מיליטערישע זשאַנדאַמעריע האָט בעקומען פאָלגענדע ידיעה וועגען דעם טראַגישען זעלבסטמאָרד פון זעלנער סטעפאַן סטעמפּיען אין סקערניעוויץ.

סטעפאַן סטעמפּיען האָט אין סקערניעוויץ געהאַט אַ כּלה וולאַדיסלאַווא קורטשעווסקאַ. די פּסח-חגאות האָט סטעמפּיען בעשלאָסען צו פערברענגען ביי זיין כּלה׳ס עלטערען.

עהערנעכטען אין אָוונד איז פּלוצים צווישען יונגען פּאָרל עפּעס פאָרגעקומען און סטעמפּיען האָט אויסגעשאָסען אין דער כּלה. ער האָט אָבער איהר צום גליק נישט געטראָפען. דאַן האָט ער אויסגעשאָסען אין זיך און זיך דערשאָסען צום טויט.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(מ. ליפּיעץ (פּיעטריקאָווער 193), מ. מילער (פּיעטריקאָווער 46), וו. גראָשקאָווסקי (קאָנסטאַנטינער 15), פּערעלמאַן (צגעלניאַנאַ 64), ה. ניעוויאַראָווסקי (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37), נ. יאַנקעלעוויטש (אַלט-שטאָט 9).

אויפרוף

צו דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג!

דער הילפס-פעראיין „תומכי אורחים”, פּאָמאָרסקאַ 18 אָרגאַניזירט אויף דעם הייאָהריגען פּסח אַ גרויסע פּסח-הילפס אַקציע.

געדענקט, אַז טויזענדער וויטבעדערפטיגע בכבוד׳ע פאַמיליעס וואַרטען אויף אייער הילף! געדענקט, אַז די פּסח-אַקציע איז פאָרלויפיג די איינציגע פּסח-אַקציע אויף לאָדז! געדענקט, אַז דער חוב ליגט נאָר אויף די הונדערטער גבירים פון דער שטאָדט לאָדז.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו אייך, אונטערשטיצט די אַקציע מיט אַ ברייטער האַנד, ווייל הונדערטער פאַמיליעס וועלען אַ דאַנק „תומכי אורחים” האָבען די מעגליכקייט צו פייערן דעם גרויסען יום טוב פּסח. צו דעם צוועק וועלען זיך צו אייך ווענדען פערוואַלטונגס-מיטגלידער און מיטגלידער מיט ספּעציעלע שפּענדע-בלאָקס. אויך האָבען מיר אַרויסגעשיקט אינקאַסאַנטען זאַמלען שפּענדען און דער שפּענדער ווערט געבעטען ביים געבען צו זיין אויפמערקזאַם, אַז דאָס שפּענדע-ביכעל זאָל האָבען די אונטערשריפטען פון פּרעזעס אָדער וו.-פּרעזעס, סעקרעטאַר און קאַסירער אונטער דעם פעראיינס-שטעמפּעל.

עס איז צו ערוואַרטען, אַז די יודישע בעפעלקערונג וועט אונזער אַקציע ווי געהעריג אונטערשטיצען, און דערמיט וועט איהר העלפען אייערע ברידער אין שווערסטער פון נויט. שפּענדען פאַר די פּסח-הילפס-אַקציע „תומכי אורחים” ווערען אויך אָנגענומען אין רעדאַקציע פון „נייעס פאָלקסבלאַט”.

דאָס פּרעזידיום פון „תומכי אורחים”

פּרעזעס (—) י. בעכער, וו. פּרעזעס

(—) מ. בערגער און ( ) ש. מיזעס.

קומט אנטקעגן מיט אייער שפענדע די פסח-אקציע פון „תומכי אורחים”

עקספעדיענטען און פערקויפער

צי מוזען זיי בעזיצען 6-קלאסיגע שול-בילדונג, כדי אנערקענט צו ווערען אלס גייסטיגע ארבייטער

גרויס פערביטערונג רופט ארויס אין די קרייזען פון אנגעשטעלטען פראלעטאריאט דער פונקט-9 ארט. 2 פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט פון 16 מערץ 1928, וועלכער זאגט:

אלס גייסטיגע ארבייטער קאנען אנערקענט ווערען און ממילא אויך גענימען פון די בעשטימטע פאר זיי הנחות בלויז אזעלכע פערקויפער און עקספעדיענטען, וועלכע בעזיצען א צייגניש וועגען דורכגעמאכטער 6-קלאסיגער שול-בילדונג, געענדיגטער מיטעלע פאך-שול עווענטועל א פארם-בילדונגס-פאך-שול מיט א געוויסער געשעפטס-פראקטיק.

אנ'אויספיהר-פעראָרדנונג. וואס דארף פערעפענטליכט ווערען, וועט גענוי רעגולירען דעם אופן פון אנערקענען אלס גייסטיגע ארבייטער די אנגעשטעלטע, וועלכע זענען געוועזען טעטיג אלס עקספעדיענטען און פערקויפער פאר'ן 16 יולי 1928 אלזא ביז די דערמאנטע פעראָרדנונג איז געוואָרען גילטיג און בעזיצען נישט די געפאָדערטע בילדונגס-קוואליפיקאציעס און אויך דעסגלייכען די יעניגע עקספעדיענטען און פערקויפער, וועלכע זענען בעשעפטיגט אָדער וועלען ווערען בעשעפטיגט אין די שטעט, וואו קיין ערגענצונגס-שולען זענען בכלל נישט פארהאן אָדער זענען יא פארהאן אָבער נישט אין קיין גענוגענדער מאָס.

פאר גייסטיגע ארבייטער אין זין פון דער ציטירטער פעראָרדנונג ווערען אנערקענט אלע קוואליפיקאציעלאָזע עקספעדיענטען און פערקויפער, וועלכע האבען ביז'ן טערמין, ווען די צוגעזאגטע אויספיהר-פעראָרדנונג דארף ווערען געזעצקרעפטיג אָדער אלענפאלס ביז'ן 31 דעצעמבער 1928 גענאָסען פון אלע הנחות און רעכט, וועלכע די פערפליכטענדע געזעצען אנערקענען פאר גייסטיגע ארבייטער.

אויף אט דער נאָר וואָס דערמאָנטער פאָר-שריפט פערופען זיך טאקע די אונטערנעהמער, אנווענדענדיג לגבי די אויסגערעכנטע קאטעגאָריעס נישט קוואליפיצירטע אנגעשטעלטע דעם פרינציפ פון א 2 וואָכענדיגער קינדיגונג.

אזוי ארום ווערען אזעלכע פערקויפער און עקספעדיענטען אין אלגעמיין און אין פרט פון קינדיגונג גלייכגעשטעלט מיט פשוט'ע פיזישע ארבייטער, נישט געקוקט דערויף, וואָס ביז איצט האָבען אלע אָהן-אויסנאהם אנגעשטעלטע יא גע-האט דאָס רעכט אין פאל פון א מאָטיווילאָזער קינדיגונג אויף אנ'ענטשעדיגונג אין דער הויך פון 3 חדשים'דיגען ארבייטסלוין.

כאראקטעריסטיש איז נאָך דער אומשטאנד, וואָס די ארבייטס-אינספעקטאָרען, וועלכע זענען אייגענטליך בערופען שטיין אויף דער וואך, אז די ארבייטס-שוץ-געזעצען זאָלען ריכטיג אויסגעפיהרט ווערען, קוים ווענדעט מען זיך וועגען אנ'אינטערווענץ אין אזעלכע סכסוכים, בערעכטיגען זיי אין אלע פאלען די האנדלונג פון די אונטערנעהמער, הגם נישט אלעמאָל איז א 2 וואָכענדיגע קינדיגונג פון אזא קוואליפיקאציעלאָזען אנגעשטעלטען אין איינקלאנג אפילו מיט'ן דערמאָנטען געזעץ.

מען דארף דאָך פערשטיין, אז די פאָדערונג וועגען בילדונגס-קוואליפיקאציעס פאר פערקויפער און עקספעדיענטען איז נאָר איין רינגעלע אין דעקרעט בעשטימונגען, וואָס דער ציטירטער פונקט 9 ענטהאלט און ווילען מיר ארויסדריגען זיין אייגענטליכען זין. טאָרען מיר בשום אופן נישט בעטראכטען די ערשטע בעשטימונג זעלבסטשטענדיג און אפגעריסען, נאָר אין ענגער צוזאמענהאנג מיט די איבעריגע 3 בעשטימונגען.

דורכפיהרענדיג טאקע א יורידישען אנאליז איבער דער גאנצער לאנג פון ציטירטען פונקט-9, מוז מען קומען צום אויספיהר.

1) אז דער פארגעזעהענער אין ציטירטען פונקט בעדינג וועגען בילדונג-קוואליפיקאציעס פאר פערקויפער און עקספעדיענטען בכדי טראקטירט צו ווערען אלס גייסטיגע ארבייטער איז אבסאָלוט פערפליכטענד נאָר בלויז פאר די אויסגערעכנטע קאטעגאָריעס אנגעשטעלטע, וועלכע זענען אנגאזשירט געוואָרען אויף זייערע פאָסטענס שוין נאָכדעם, ווי די פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט וועגען אבמאכען מיט גייסטיגע ארבייטער איז געוואָרען געזעצקרעפטיג ד"ה ערשט נאָכ'ן 16 טן יולי 1928.

2) אז דער גורל פון די קוואליפיקאציע-לאָזע עקספעדיענטען און פערקויפער, וועלכע פערנעמען זייערע פאָסטענס דערפאר דער געזעצקרעפטיגקייט פון דער דערמאָנטער פעראָרדנונג, און פרט פון אנערקענען זיי אלס גייסטיגע ארבייטער וועט ערשט קלאָר ווערען, ווען די אויספיהר-תקנות צו דער זעלבער פעראָרדנונג וועלען פערעפענטליכט ווערען.

דעסגלייכען וועט מיט דער ערשיינונג פון דער ערוואַרטערטער אויספיהר-פעראָרדנונג ערשט אויך אויפגעקלערט ווערען, אויף וואָס פאר אופן וועלען די אנגעוויזענע קאטעגאָריעס אנגעשטעלטע, וועלכע וועלען בעשעפטיגט ווערען אָדער זענען בעשעפטיגט אין די שטעט, וואו קיין פאָרטבילדונגס שולען זענען גענצליך נישט פארהאן אָדער זענען פארהאן אין א נישט גענוגענדער צאָל אנערקענט ווערען אלס גייסטיגע ארבייטער.

3) פאר גייסטיגע ארבייטער דארפען אומבעדינגט אנערקענט ווערען אלע אזעלכע קוואליפיקאציע-לאָזע פערקויפער און עקספעדיענטען, וועלכע זענען פאר'ן 31 דעצעמבער 1928 געוועזען איינגעמאָלדען אין אנשטאלט פאר פערזיכערונגען פון גייסטיגע ארבייטער אין ווארשע אָדער קאָנען אויף וואָס פאר ס'איז אנדערען אופ'ן בעווייזען, אז זיי האָבען שוין פאר'ן דערמאָנטען טערמין גענאָסען אויפ'ן סמך פון די פערפליכטענדע געזעצען פון די בעשטימטע פאר גייסטיגע ארבייטער הנחות און רעכט.

מיר זעהן אלזא, אז דער קוואליפיקאציע-מאָדוס פון פערקויפער און עקספעדיענטען אלס גייסטיגע ארבייטער איז נישט קיין איינהייטליכער, נאָר איז אפהענגיג קודם כל פון די אומשטענדען, ווי לאנג די דאָזיגע אנגעשטעלטע זענען שוין בעשעפטיגט אויף זייערע פאָסטענס, און וועלכע שטעט זיי זענען בעשעפטיגט אָדער זיי וועלען בעשעפטיגט ווערען און צו זיי זענען ביז איצט יאָ טראקטירט געוואָרען אלס גייסטיגע ארבייטער אויפ'ן גרונד פון די פערפליכטענדע רעכטליכע פאָרשריפטען.

אויב די ארבייטס-אינספעקטאָרען געבען אָבער פונדעסטוועגען זייער שטילע הסכמה אויף א 2-וואָכיגער קינדיגונג פאר אלע קאטעגאָריעס קוואליפיקאציע-לאָזע עקספעדיענטען און פערקויפער איז עס א מיספערשטענדניש אָדער א פשוט'ע פערקריפלונג פון דער אינטענץ פון געזעצגעבער.

איבערהויפט איז אנ'אונזין אָפהענגיג צו מאכען דאָס אנערקענען אלס גייסטיגע ארבייטער, פערקייפער און עקספעדיענטען פון דעם אומשטאנד, צי זיי בעזיצען א בעשטימטען בילדונגס-צענז אָדער נישט בפרט ביי אונזערע בילדונגס שוועריגקייטען און שולען-מאנגעל.

און דעם פאל דארף דעצידירען אויסשליסליך נאָר די פונקציע, וועלכע דער אנגעשטעלטער פיהרט אויס אין דער אונטערנעהמונג און דאָס איז דוקא גיכער אָפהענגיג פון זיין געשעפטליכער פראקטיק, סוחרי'שער ספריט, ריהרעוודיגקייט, זאך-קענטניש, ווי פון דער צאָהל דורכגעמאכטע קלאסען אלגעמיינע אָדער ספעציעלע שול-בילדונג.

דעריבער טאקע דארף דער דערמאָנטער פונקט וועגען בילדונג-צענזען גענצליך אויסגעשטראָכען ווערען פון דער פערעפענטליכטער פעראָרדנונג וועגען אבמאך מיט גייסטיגע ארבייטער אָדער ער דארף ערשט אנהויבען צו פערפליכטען, ווען די בילדונגס-פערהעלטנישען ביי אונז אין לאנד וועלען זיך פערבעסערען, און ערגסטען פאל דארף דער זעלבער פונקט אנגעוואָנדען ווערען אין ליבעראלסטען גייסט.

י. אינפעלד.

פערזאמלונג פון קליין-פיש-הענדלער

זונטאג איז אין לאקאל פון צענטראל קליין-הענדלער-פעראיין, זאוואדזקע 5 פאָרגעקומען די גענעראל-פערזאמלונג פון די קליין-פיש הענדלער. עס רעדען א רייהע רעדנער וועגען דער לאגע אין פיש-האנדעל

אין דער נייער פערוואלטונג זענען אריין די ה"ה: פרעזעס — אזעק שנורמאן, וויצע-פרעזעס — אברהם מאָשקאָוויטש, עהרען סעקרעטאר — העניך פלודווינסקי, קאסירער — מנחם פיעטריקאָווסקי, עקאָנאָם — שמואל נאפערסטעק, מלך לובאָכינסקי, שמואל לייבאָוויטש, שמעון מאָרדכאיעוויטש, חיים לובאָכינסקי.

רעוויזיאָנס-קאָמיסיע: אברהם קירשבוים, שיע מאָרדכאיעוויטש.

שידס-געריכט: פרעזעס — העניך לובאָכינסקי, סעקרעטאר — משה ברוסקי, דוד לייב מאָרדכאיעוויטש, אהרן גאטשאל.

היינט קאָנצערט פון רוסישער מוזיק אין פילהאַרמאניע

היינט אָוונט קומט פאָר אין פילהארמאָניע דער צווייטער און לעצטער רוסישער באלאלייקע-קאָנצערט מיט'ן אנטייל פון א גוט-איינשטודירטער באלאלייקע-אָרקעסטער אונטער דער ליטונג פון ה"ה עגעניוש דובראָווין און זובריצקי.

דער פראָגראם פון היינטיגען קאָנצערט בעשטעהט פון די שענסטע שלאגערס פון די רוסישע פאָלקס-מוזיק. אומעטום ווי דער באלאלייקע-אָרקעסטער טרעט אויף געהען זייערע קאָנצערטען אדורך מיט א ריזיגען ערפאלג. אויך אין לאדז ווערט זייער קאָנצערט ערוואַרט מיט גרויס אינטערעס.

ספּאָרט

דער בעקאנטער לאָדזער ספּאָרט-טוער ש. מאסע שרייבט אונז פון לענטשיץ:

זייט 2 יאָהר עקזיסטירט דאָ א יודישער ספּאָרט און טורן-פעראיין „הכח”. אי משך פון דער קורצער צייט פון זיין עקזיסטענץ האָט דער פעראיין ארויסגעוויזען פיל איניציאטיוו. דער לענטשיצער הכח” האָט אלע נויטיגע ספּאָרט-מכשירים און א פיינעם בלאז-אָרקעסטער פון 36 מאן, פערזעהען מיט אלע נויטיגע אינסטרומענטען. דער ספּארט-פעראיין צעהלט ביז 200 מיטגלידער און א דאנק די אָפּפערוויליגע ארבייט פון פרעזעס ה' ראָזענבערג און דעם קאפעלמייסטער ה' ברודזיצקי. קאָן דער „הכח” פון צייט צו צייט אָרגאניזירען פערשידענע אונטערנעהמונגען, וואָס גיבען איהם די מעגליכקייט צו פיהרען זיין נוצליכע ארבייט.

ליידער שטיצט נישט די לענטשיצער קהלה דעם „הכח”.

אין וועלכער געזעלשאפט שטארבט די קלענסטע צאהל פערזיכערטע?

דער „פשעגלאנד אובעזפיעטשעניאָווי”, ארגאן פון פערבאנד פון פריוואטע פערזיכערונגס-געזעלשאפטען (העפט 6 פון 1928 יאָהר), ברענגט א זעהר אינטערעסאנטע סטאטיסטיק פון די טויט-פאלען אין יאָהר 1927 לויט די בעזונדערע פערזיכערונגס-געזעלשאפטען, פראָפּאָרציאָנאל צו די ארייגעטראָגענע אפצאָהלונגען, און נעמליך (די ציפערען זענען אין זלאָטעס):

פערזיכערונגס-געז.	אפצאָהלונגען	אויסגעצאָהלט אין טויט-פאלען
„איירא̈פא”	2.936.742	54.463
אסיקור. דזשענעראלי-טריעסט	2.849.770	1.640.904
„פשישלאָשטש”	2.485.406	239.232
קראקאָווסקיע וזאיעמנע	2.461.641	444.064
„וועסטא”-באנק	2.296.785	342.771
„ריאוניאנע אדריאטיקא”	1.697.248	397.612
„וויטא”	967.723	286.680
„פשעזאָרנאָשטש”	727.211	89.321
„פיאסט”	621.301	26.240
צוזאמען	17.043.827	3.521.260

פון דער אויבענגעבראכטער צוזאמענשטעלונג דרינגט קלאָהר ארויס, אז די גליקליכסטע אין זין פון טויט-פאלען איז די געזעלשאפט „איירא̈פא”, ווייל דאָ בעטרעפט די צאָהל פון טויט-פאלען 18 אויף 1000 אפצאָהלונגען, דאגעגען אמווינציגסטען גינסטיג שטעלט זיך פאר די זאך אין דער געזעלשאפט „דזשענעראל”, וואו די טויט-פאלען בעטרעפען 575 אויף 1000 אפצאָהלונגען.

פונקט אזוי אומגינסטיג פאלט אויס די פערהעלטניש אין דער געזעלשאפט „ריאוניאנע”, וואו די טויט-פאלען מאכען אויס 234 אויף 1000 אפצאָהלונגען.

קאטאגאריע פון פאטענטען פאר'ן פראָפעסיאָנעלן איינקויף

וויכטיגער אורטייל פון העכסטען געריכט

דאָס געזעץ וועגען אינדוסטריעלען שטייער זעהט פאָר אַ ספעציעלען טיפּ פאַטענט, וועלכער טראָגט דעם נאָמען „פראָפעסיאָנעלער איינקויף”. אַזעלכע פאַטענטען דאַרפען בעזיצען די פּערזאָנען, וועלכע בעשעפטיגען זיך מיט'ן איינקויף פון תבואה, זריעה און אַנדערע לאַנדווירטשאַפטליכע פּראָדוקטען אָדער אַלערליי אַנדערע סחורות, אויב זיי בעזיצען נישט קיין אָפענע געשעפטען און פערנעהמען זיך מיט'ן הורט-פערקויף. דאָס געזעץ, זעהט פאָר 4 קאַטעגאָריעס פון פאַטענטען פאַר'ן פראָפעסיאָנעלען איינקויף. נעמליך, אויב דער יעהרליכער איינקויף בעטרעפט ביז 20 טויזענד זלאָטעס, מוז מען בעזיצען אַ פירטע קאַטעגאָריע, אויב דער יעהרליכער איינקויף בעטרעפט ביז 100 טויזענד זלאָטעס — אַ דריטע קאַטעגאָריע. פון אַ יעהרליכען איינקויף — ביז 500 טויזענד זלאָטעס — אַ צווייטע קאַטעגאָריע און פון אַנ'איינקויף, וועלכער מאַכט אויס איבער אַ האַלבען מיליאָן — אַנ'ערשטע קאַטעגאָריע. די שטייער־אַמטען פלעגען די הויך פון אַזעלכע פאַטענטען ביז יעצט אָפּשאַצען לויט דער הויך פון אומזאַץ. אַזוי, למשל, אויב עמיצער האָט געהאַט אַ דריטע קאַטעגאָריע, און דער בעשטימטער אומזאַץ האָט בעטראָפען, למשל, 130 טויזענד זלאָטעס, האָט מען פון אַזאַ הענדלער שוין פערלאַנגט אַ פאַטענט פון דער צווייטער קאַטעגאָריע. מ'האָט געפּרובט די שטייער־אַמטען איבערצייגען, אַז ווי־ער האַנדלונג איז געגען געזעץ, ווייל דאָס געזעץ רעדט וועגען איינקויף אָבער נישט וועגען אומזאַץ, אָבער — אומזיסט. זיי האָבען כסדר געמאַכט פּראָטאָקאָלען און נאָך בעשטראָפט מיט הויכע געלד־שטראָפען פאַר בעזיצען אַ נישט־ענטשפּרעכנדען פאַטענט. לעצטענס האָט אָבער דאָס העכסטע געריכט בעטראַכט אַ קאַסאַציאָנס־אָנקלאַגע פון אַזאַ פּראָ־פעסיאָנעלען איינקויפער. אין דער קאַסאַציע האָט דער בעשולדיגטער זיך געקלאָגט אויף פערשידענע פּראָצעסועלע און מאַטעריעלע פעהלערען, וועלכע עס איז בעגאַנגען דאָס קרייז־געריכט אלס צווייטע גע־ריכטס־אינסטאַנץ. דאָס העכסטע געריכט האָט זיך אָבער אָפּגעשטעלט בלויז אויף דער הויפּט־פראַגע, נעמליך, ווי־אַזוי דאַרף פעסטגעשטעלט ווערען די קאַטעגאָריע פון אַ פאַטענט פון פּראָפעסיאָנעלען איינקויף. דאָס געריכט האָט פעסטגעשטעלט, אַז דאָס געזעץ וועגען אינדוסטריעלען שטייער האָט די קאַטעגאָריע פון אַ פאַטענט, סיי פון פאַבריק־אונ־טערנעהמונגען, סיי פון האַנדעלס־אונטערנעהמונגען, סיי פון פּראָפעסיאָנעלען איינקויף, געמאַכט אָפּהענ־גיג פון אַ רייהע אויסערליכע סמנים, ווי למשל, די צאָהל אַרבייטער, די גרויס פון דער אונטערנעהמונג, די צאָהל אַנגעשטעלטע א.ד.גל. פאַר'ן פּראָפעסיאָ־נעלען איינקויף איז בעשטימט געוואָרען אַ ספּע־ציעלער סימן, נעמליך, די הויך פון איינקויף. דאַ־גענען האָט דאָס געריכט ווייטער מאָטיווירט, האָט נישט קיין שום בעדייטונג דער אומזאַץ פון אַזאַ אונטערנעהמונג. אַלס בעסטער בעווייז קאָן דינען דער פאַקט, דאָס וועגען אומזאַץ רעדט זיך נאָר אין אַנ'אַנדער אָרט פון געזעץ.

דער אומזאַץ קאָן אַלזאָ נישט דינען אַלס יסוד ביים בעשטימען די קאַטעגאָריע פון פאַטענט.

דער אורטייל פון קרייז־געריכט איז דעריבער דורכ'ן העכסטען געריכט אַנולירט געוואָרען און דער ענין איז איבערגעשיקט געוואָרען אין דער צווייטער אינסטאַנץ, כדי דער פּראָצעס זאָל פון דאָסניי בעטראַכט ווערען.

דער דאָזיגער אורטייל האָט אַ פּרינציפּיעלע און זעהר וויכטיגע בעדייטונג פאַר'ן גאַנצען פּראָ־פעסיאָנעלען איינקויף.

די אַרטיקלען, מיט וועלכע די פּראָפעסיאָנע־לע איינקויפער האַנדלען, בעטרעפען אָפטמאָל גאַנץ קליינע סומען ביים איינקויף. דאַגעגען, ווען די דאָזיגע סחורות ווערען פערקויפט בעטרעפען זיי אָן פיל מעהר, ווייל ס'קומען צו די קאָסטען פון טראַנספּאָרט, פּאַקונג און א. וו. דעריבער קאָן טרעפען, אַז אַ פּראָפעסיאָנעלער איינקויפער וועל־כער האָט אין משך פון יאָהר איינגעקויפט סחורות פאַר הונדערט טויזענד זלאָטעס, האָט מיט די דאָזיגע סחורות געמאַכט אַנ'אומזאַץ פון 150 טויזענד און אַפילו נאָך מעהר.

דער שטייער־אַמט האָט אָבער נישט צוליב דעם קיין רעכט צו העבערען די קאַטעגאָריע פון פאַטענט, בלויז אין די פאַלען, ווען ס'זענען פער־האַן גענויע בעווייזען אַז דער איינקויף האָט בע־טראָפען מעהר ווי דאָס געזעץ ערלויבט אויף די קאַ־טעגאָריע, וועלכע מ'בעזיצט, קאָן מען פערלאַנגען אַ העכערען פאַטענט.

דער בעווייז מוז אַלזאָ בעזיצען דער שטייער־אַמט אָבער נישט דער הענדלער.

אַ דאַנק דעם דאָזיגען אורטייל פון העכסטען געריכט, וועט אונז יעצט פיל לייכטער זיין צו פער־טיידיגען די פּראָצעסען וועגען פּראָפעסיאָנעלען איינ־קויף, מיט וועלכע די געריכטען זענען איבערפולט. (ס)

געדענקט :—: אז איז „תּומכי אורחים" ווארטען שוין :—: הונדערטער יודישע פאַמיליעס אויף אייער שפּענדע

די טראַגעדיע פון א מאַן, וואָס האָט מוחל געווען זיין פרוי

וואָס ס׳האָט פּאַסירט אין אַנ׳אַמעריקאַנער שטאָט — פאַרוואָס לינקע ליבעס ענדיגען זיך אָפט מיט מאָרד

געהיימע, לינקע ליבעס האָבען שוין געבראַכט צו אַ סך מאָרדען. פאַרוואָס איז דאָס אַזוי? ווי קומט דאָס, וואָס געוועהנליכע ליבעס ענדיגען זיך אַמאָל פרעהליך און אַמאָל אומעטיג. אָבער לינקע ליבעס ענדיגען זיך אָפט מיט אַ מאָרד.

אַ שרייבער אין דער „אַמעריקאַן" ענטפערט אויף דעם דאָס פאָלגענדע:

אין אַ ליבע צווישען אַ פערהייראַטער פרוי און צווישען אַנ׳אַנדער פערהייראַטען מאַן ווענען די אומשטענדען גאַנץ אַנדערע. ווי דאָס איז דער פאַל אין א ליבע פון אַ בחור צו אַ מיידעל. דאָס אַליין, וואָס מען דאַרף זיך היטען וואָס מען דאַרף מאַכען פּלענער וואו צו בעהאַלטען דעם סוד פון דער וועלט. — דאָס מאַכט, אַז די געמיטער פון די פערליבטע זאָלען שטענדיג זיין אָנגעשטרענקט און אויפגערעגט.

אַמאָל, ווידער, איז דער געהיימער געליבטער אַ סך מעהר אייפערזיכטיג אויף זיין פערהייראַטער געליבטער, ווי אַ פערליבטער בחור איז אייפערזיכטיג אויף זיין מיידעל. דער לינקער געליבטער טראַכט זיך אָפט אַזוי: „וויבאַלד זי איז נישט טריי צו איהר מאַן, קען דאָך געמאָלט זיין, אַז זי זאָל אויך נישט זיין טריי צו מיר. פון וואַנען ווייס איך דען, אַז נישט.

אַזוינע געראַנקען האַלטען דעם געהיימען געליבטען שטענדיג אין אַ אויפגערעגטען צושטאַנד. אויסער דער ליבע טראָגט ער אין האַרצען שטענ־דיג אַ פערדאַכט און האַט אויך אַ שנאה צו זיין געהיימער געליבטער. דאָס ברענגט צו קריגערייען צו סקאַנדאַלען און אַמאָל אויך צו אַ מאָרד. האָט דאָך שוין פּאַסירט פיל מאָל, אַז געהיימע געליבטע האָבען ערמאָרדעט די פרויען. און ווענען זיי ווע־נען גשהען פערליבט. אָפט דערגעהט אַזאַ צושטאַנד ביי דעם פערליבטען צו קראַנקהאַפטיגקייט, צו אַ מאַניע און אַמאָל טאַקע צו משוגעת.

אַמאָל, ווידער, ווערט דער לינקער געליבטער אייפערזיכטיג אויף דעם געזעצליכען מאַן פון זיין געליבטער. דאָס טרעפט נישט אָפט, ווייל געוועהנליך איז דער לינקער געליבטער אייפערזיכטיג אויף יעדען איינעם, אָבער נישט אויף דעם געזעצליכען מאַן פון זיין געליבטער. אַז ער וועט זעהען, ווי אַ שכן פון דעם זעלבען בלאָק רעדט אוים אַ פריינדליך וואָרט מיט דער פרוי, מיט וועלכער ער פיהרט אַ געהיימע ליבע. וועט ער אויפשטורמען פון כעס. אָבער מיט דעם געזעצליכען מאַן פון זיין גע־הייםער געליבטער וועט ער דוקא זיין גוט־ברודער... ער וועט איהם שענקען אַ סיגאַר און פאָהרען מיט איהם אין אַנ׳אַטאָמאָביל, רעדען און לאַכען, און שיטען פעך און שוועבעל אויף די, וואָס פערפיהרען די פרויען פון זייערע חברים...

דאָס טרעפט זעהר אָפט מיט לינקע געליב־טע. עס טרעפט אָבער אויך אַמאָל, אַז דער לינקער געליבטער איז דוקא יאָ שרעקליך אייפערזיכטיג אויף דעם געזעצליכען מאַן. אַזוינע זאַכען, אַ־אַ אייפערזוכט האָט זיך שוין אויך נישט איין מאָל געענדיגט מיט אַ מאָ־ד.

און נאָך, נאָך אורזאַכען זענען דאָ פאַרוואָס לינקע ליבעס גהען אָפט אַראָפּ פון דעם וועג פון ליבע און גהען אַרויף אויף דעם וועג פון בלוט־פערגיסונג און מאָרד.

נישט איינמאָל האָט פּאַסירט, אַז לינקע פער־ליבטע האָבען אָפּגעמאַכט פטור צ ווערען פון דעם מאַן. די אונטרייהייט פון דער פרוי דערגעהט אַמאָל אַזוי ווייט, אַז זי ווערט פערוואַנדעלט אין אַ טייוועל און בעטיילינט זיך אין דעם מאָרד פון איהר איינענעם מאַן. די זינד, די אונמאָראַלישקייט, די ווילדע ליידענשאַפטען האָבען דער פרוי אַריינגעפיהרט אין אַ שוואַרצען אָפּגרונד, און זי טויטט די האַנר געגען איהר איינענעם מאַן.

ווייטער זענען דאָך אויך שוין פאָרגעקומען טראַגעדיעס, וואו דער געזעצליכער מאַן האָט זיך געראַכט, ווען עס קומט פאָר הינטער זיינע פּליי־צעס, און ער גאָר האָט דעם לינקען געליבטען געשאָסען.

לינקע ליבעס, געהיימע ליבעס, בעסער גע־זאָגט, גע׳גנב׳עטע ליבעס, קומען פאָר ביי גאַנץ אַנדערע אומשטענדען, ווי די געוועהנליכע ליבעס צווישען אַ יונגען מאַן און אַ מיידעל.

פערהאַן אַ ליבע, וואָס הויבט אויף דעם מענ־שען פון דעם אָפּגרונד צו די הימלען. און פערהאַן, ווידער, אַ ליבע, וואָס דערנידעריגט דעם מענשען.

און דער שטאָט נעשוויל, טענעסי, איז נישט לאַנג צוריק אויך פערגאָסען געוואָרען מענשליך בלוט צוליב אַ לינקע ליבע. עס איז אַזוי געווען: אַ רייכער מאַן, מיט דעם נאָמען קאָנינגהאַם, האָט זיך דערוואוסט, אַז זיין פרוי פיהרט אַ ליבע מיט אַ נעוויסען ליגעט. דער מאַן האָט אָבער פער־געבען זיין פרוי איהרע זינד, ווען זי האָט איהם צו־געזאָגט, אַז זי וועט שוין זיין געטריי. דער מאַן האָט עס געטאָן צוליב זיין 15־יעהריגער טאָכטער. ער האָט נישט געוואָלט צוברעכען זיין היים. שפּעטער אָבער האָט זיך דער מאַן דערוואוסט, אַז זיין פרוי האָט איהר צוזאָג נישט געהאַלטען. איינמאָל, ווען ער איז געקומען אַהיים אין אַ מאָמענט, ווען דער לינקער געליבטער פון זיין פרוי איז געווען, איז ער פון דעם לינקען געליבטען געטויט געוואָרען.

אַט אַזוינע טראַגעדיעס פּאַסירען אָפט, ווען דער ליבעס־געפיהל פיהרט דעם מענשען אַרויף אויף אַ פאַלשען וועג.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

[illegible]

אָרדינירט פון 5—7 אין אָוונט.

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעס פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> **קופּאָן**
> יורידישע אָפּטיילונג
> פון „נייעס פאָלקסבלאַט".
>
> מיט דערלאַנגען אַנ׳אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט איינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

Sz. K. 9036

דער ענין איז גענצליך נישט אָפּהענגיג פון דער וואָיעוואָודזטוואָ.

איהר דאַרפט זיך ווענדען צום סטאַראָסטוואָ מיט אַ מאָטיווירטע בקשה, אַז מען זאָל אייך ער־לויבען צו שטעלען פאַר דער פּאָבאָר־קאָמיסיע, וואו איהר וואוינט איצט.

9037 אַ לעזער פון ווסכאָדניע 44:

9038 פּיך גאָלדמאַן:

זענען אייערע ענתים מוזט איהר זיך פּער־שטענדיגען פּערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 מיטבערעננעגריג די צייטונג.

9039 אַ לעזער פון פּאָמאָרסקע 11:

די פאַר׳מלחמה׳דיגע וועקסלען זענען פאַר־עלטערט. דאָס שטעטישע געריכט האָט פונדעסט־וועגען צוגעמשפט די געמאָנטע סומע, ווייל איהר האָט זיך צו דער געריכטס־פערהאַנדלונג נישט צוגעשטעלט.

דערלאַנגט אַנ׳אַפּעלאַציע אין קרייז־געריכט און פעררופט זיך אויפ׳ן אומשטאַנד פון פערעל־טערונג ווען די תביעה פון מאָהנער אָפּגעוואָרפען ווערען.

9040 ש. ד. זילבערבערג אַלעקסאַנדריסקאַ 17

דער אומשטאַנד, וואָס איהר האָט פאַריאָהרען בעקומען אַנ׳אָדראָטשעניע אויפ׳ן סמך פון אַ פּוס־פּעלער, נעמט ביי אייך נישט אָפּ דאָס רעכט דאָס יאָהר צו בעטען אַנ׳אָדראָטשעניע אויפ׳ן סמך פון אַנ׳אָפּיעקונסטווא. די בקשה מיט די נויטיגע דאָ־קומענטען קאָנט איהר דערלאַנגען אין משך פון 2 וואָכען נאָכדעם ווי מען וועט אייך אָנערקענען פאַר דינסטפעהיג.

9041 אַ לעזער פון פראַנציסקאַנער 29:

בלויז אַ חוב לויט אַ פּראָטעסטירטען וועקסל קאָן נישט פונאַנדערגעלייגט ווערען אויף ראַטעס. דאַגעגען אַ פערלעגענער דירה־געלד חוב יאָ.

דאָס פונאַנדערלייגען אַ חוב אויף ראַטעס ווערט אָבער בעשטימט אויף אַזאַ אופן, אַז קוים צאָהלט נישט דער בעל חוב אין בעשטימטען טער־מין די ערשטע ראַטע, פאַלט די הנחה פון די ראַטעס אָפּ און דער מלוה האָט דאָס רעכט אויפ־צומאָהנען דעם גאַנצען חוב מיט אַמאָל.

יודישער קאַמער־טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן און ד. ביינעלמאַן.

„ארט"
זאַבאַדניאַ 43

פרייטאָג 1 פאָרשטעלונג:
אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונט

היינט מיטוואָך שפּילט „ארט" אין פּיעטריקאָוו, מאָרגען דאָנערשטאָג אין פּאַביאַניץ

דאָס VI-טע גראַנדיעזע פּראָגראַם א. נ.

MISS JUDEA — מיס

1) פּראָלאָג, 2) אנשי קורצב, 3) מענדיל־געגענדיל, 4) פּתרילעווו־קער שרפה, 5) דער סעקוועסטראַטאָר, 6) באָבע און אייניקל, 7) ליד פון ארבייט, 8) סובלאָקאַטאָר, 9) מיס JUDEA

טעקסטען: שלום עליכם, מ. בראָדערזאָן, י. אָבּוּשאָנאָק, מאַרשעליס, מאָשקאָוויטש. — מוזיק: קאָמפּ. דוד ביינעלמאַן און א. ראָזענבוים. דיר. לייטער: מ. בראָדערזאָן. מוזיק. לייטער: דוד ביינעלמאַן. רעזשי: קאַלעקטיוו. פּלאַסטישע רעזשי: ז. קרוש. קאָנפערענסיע: מ. ערבוים. קאָסטיומען און דעקאָראַציעס (אויסגעפיהרט אין איינענעם וואָרשטאַט): ד. מאַטוס און ש. בלום. — ליכט־עפעקטען: י. יערוזאָלימסקי. קאָנצערט־מייסטער: ש. ביינעלמאַן.

בילעטען צו בעקומען טעגליך פון 7 אָוונט, שבת — פון 2—5 און 7 אין אָוונט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענע־רישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנד־לונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו.

רודאָלף׳ס טויט

די טראַגעדיע אין מייערלינג

„נאָכדעם, ווי איך אַליין האָב געהאַט געקלאַפּט און גערופען אויף אַ הויכען קול דעם קראָנפּרינץ, האָב איך געפרעגט לאָשעק׳ן, צי מען האָט אפשר נישט געהייצט מיט קיין קוילען. ער האָט געענט־פערט, אַז ניין. אַזוי־ווי לאָשעק האָט נישט געוואָלט איבערנעהמען די פערראַנטוואָרטונג פאַר אַנ׳עווענ־טועלען אויפברעכען די טיר, האָב איך גענומען דעם בעפעהל די טיר אויפצורייסען. ערשט איצט האָט מיר לאָשעק ערקלערט אַז דער קרוינפּרינץ איז נישט אַליין און האָט צוגעגעבען, אַז די יונ־גע באַראָנין מערי וועטשעראַ שלאָפט אויך דאָרט. איך האָב דערהערט דאָס שרעקליכסטע. אין דעם מאָמענט איז אָנגעקומען פּרינץ קאָבורג. איך האָב איהם געמעלדעט וועגען דער גאַנצער זאַכלאַגע און מיר האָבען זיך ענטשלאָסען אויף אונזער איי־גענער פערראַנטוואָרטונג די טיר אויפצוברעכען. לאָ־שעק איז דערביי אָנוועזענד געווען.

לאָשעק האָט גענומען אַ האַק און האָט אויפ־געהאַקט דעם שלאָס, ער, וואָס האָט אַלס ערשטער געכאַפּט אַ בליק אין צימער, האָט אויסגערופען:

— ביידע זענען טויט.

„אונזער איבעררעשונג און אונזער שמערץ איז געווען אַ ריזיגער. מיר האָבען אַ ווייל געקלערט צי מיר זאָלען נישט רופען דעם דאָקטאָר. אַזוי ווי ביידע אָבער האָבען שוין נישט געלעבט. האָ־בען מיר נישט געהאַלטען פאַר ראַטזאַם צו רופען אַ דאָקטאָר. לאָשעק איז דורך דער איינגעבראָכע־נער טיר אַריין אין צימער און האָט פעסטגעשטעלט אַז ביידע קערפּערס זענען טויט. דער קרוינפּרינץ איז געלעגען געבויגען איבערן בעט־ראַנד און פאַר איהם האָט זיך געפונען אַ קאַלוזשע מיט בלוט.

„עס איז געווען נויטיג פאַר אַלעם דערוויבער זיך צו פערשטענדיגען מיט דעם קייזער. נאָך אַ קורצער בעראַטונג האָט מיר פּרינץ קאָבורג אי־בערגעגעבען די ראָזינע מיסיע, ווייל ער אַליין, גע־בראָכען פון דער אַזינען שמערץ, איז נישט מעהר גע־ווען פעהיג צו קיין שום אַקציע. נאָכדעם ווי איך האָב דורך לאָשעק׳ן נאָך טעלעגראַפיש גערופען דעם הויפּט־אַרצט ד״ר ווידערהאָפער, בין איך אָפּגעפאָה־רען 8.37 מיט דער קאַרעטע פון באַטפּיש פון מייערלינג קיין ווין. איך האָב בעשלאָסען מיט׳ן פּרינץ קאָבורג, אַז ער זאָל בלייבען אַלס וואַך, און ס׳זאָל נישט אַריינגעלאָזט ווערען קיינער אין שלאָף־צימער פון קרוינפּרינץ פאַר דעם רעלענאַט פון קייזער, אָרער פאַר דעם ד״ר ווידערהאָפער. די רייזע איז געגאַנגען נענוג שנעל טראָץ דעם, וואָס דער וועג איז געווען שטאַרק גליטשיג. באַטפּיש האָט מיך געפרובט אויספרעגען, אָבער אַזוי ווי איך האָב איהם געגעבען אויסמיידענדיגע תּשובות, האָט ער געפרעגט, וואָס ער זאָל זאָגען, אויב מען וועט איהם פרעגען. איך האָב איהם געזאָגט:

— גאָרנישט.

„ווען מיר האָבען זיך דערנעהנטערט צו באַ־רען האָב איך אָנגעזאָגט באַטפּיש׳ן, אַז ער זאָל אָפּוואַרטען ביי דער באַהן דעם ד״ר ווידערהאָ־פער. זייגער 9.18 איז אָנגעקומען דער שנעל־צוג פון טריעסט און איך בין מיט דעם ראַזינען צוג אָפּגעפאָהרען קיין ווין.

11 מינוט נאָך 10 אַ זייגער לויט דעם בורג־זייגער בין איך אַריינגעקומען אין שווייצער־הויף און בין מיט די קיך־טרעפּ אַריין אין דער וואוינונג פון אָבערסט־הויף־מייסטער פון קרוינפּרינץ, ווייצע אַרמיראַל גראַף קאַראָל באָמבעלעס. איך האָב איהם געטראָפען אינדערהיים און האָב איהם באַלד איבערגעגעבען די שרעקליכע בשורה. מיט איהם ביז איך אַוועק צום אָבערסט־הויף־מייסטער פון דער קייזערין, באַראָן נאָפּשא און מיט איהם צו דעם גענעראַל־אַדיוטאַנט פון קייזער. עס איז בעשלאָ־סען געוואָרען, אַז מען זאָל מעלדען דעם שרעקליכען אומגליק קודם כל דער ציצעהלען דער קייזערין עליהאָ־בעט און אַז זי זאָל ערשט מעלדען דעם דערצעהלען דעם קייזער אַרום מיטאָג צייט האָט מיך דער קייזער געלאָזט רופען. ער איז געווען שטאַרק גע־טראָפען. איך האָב דעם קייזער דערצעהלט אַלעס, וואָס איך האָב געוואוסט, דעם זעלבען אָוונט בין איך גערופען געוואָרען צו דער אַלמנה, דער קרוינפּרינצעסין סטעפאַניאַ. זי האָט שוין פון אַלעם געוואוסט. אין משך פון דער אודיענץ האָט זי מיר ערקלערט, אַז זי האָט פאָראויסגעזעהען דאָס אומג־גליק.

אונטערעשריבען:

יאָזעף גראַף האָיאָס".

עס פערשטעהט זיך, אַז דער עסטרייכישער הויף, ווי אויך די רעגירונג האָבען געפרובט אָפּווענ־דען די סיבות פון רודאָלף׳ס טויט אויף אַנ׳אַנדער־דען וועג. דעם קייזער פראַנץ יאָזעף האָט מען אויך אונטערגערוקט דעם זאַך, אַז ער האָט געוואָלט זיך אויסדרוקען ווען מען האָט איהם איבערגעגעבען די שרעקליכע ידיעה, וועגען רודאָלף׳ס טויט:

— ער איז געשטאָרבען ווי אַ שנידערייונג!

די דאָקטוירים, וואָס האָבען אונטערזוכט דעם קערפּער פון רודאָלף׳ן, האָבען פעסטגעשטעלט, אַז דעם זעלבסטמאָרד האָט ער אויסגעפיהרט אין אַ מאָמענט פון העכסטער דערנערווירונג.

אין איינעם פון זיינע געהעגענונגס־בריף שרייבט רודאָלף:

(ענדע מאָרגען).

שטיצט די פסח=אקציע פון תומכי אורחים!

מיידלעך, וואס מאכען א לעבען

פון פערשטעלען זיך פאר זיגדערינס

זיי לאזען זיך כאפען מיט פרעמדע מענער, צו העלפען פרויען ארויסקריגען א גט. ווער זיי זענען און ווי אזוי די דאזיגע גט-שווינדלעריען ווערען דורכגעפיהרט.

אין אזא שטאט ווי ניו יארק קאן עס זעהר שעהן געמאלט זיין, אז א דעטעקטיוו זאל אייך אמאל פאקען מיט א פרעמדער פרוי אין א האטעל-צימער און דאס שעהנסטע דערביי וועט זיין, אז איהר קענט נישט די פרוי, איהר האט זי קיינמאל אין די אויגען נישט געזעהן, און איהר קאנט זיך גאר נישט משער זיין, ווי אזוי די דאזיגע אומבעקאנטע דאמע איז אריין צו אייך אין האטעל-צימער, אדער איהר האט פערבלאנזשעט צו איהר.

יא, איהר זענט כשר וישר, איהר קענט נישט די פרוי און די פרוי קען אייך נישט. אבער ווען איהר זאלט געזען זיין א לייטישער מענש און האלטען פון דעם דייטשען כלל: „לעבען און לעבען לאסען", וואלט איהר זיך בעדארפט לאזען פאקען מיט איהר אין איין צימער, וויל — ווייל זי מאכט גענעך א לעבען פון דעם. איהר פראפעסיע איז צו לאזען זיך פאקען מיט פרעמדע מאנספילען אין האטעל-צימערן אדער אין גלאט פריוואטע חדרים, וואו עס געפינט זיך א בעט און בעטגעוואנט.

ווען איהר לאזט זיך כאפען פון אימיצען מיט דער דאזיגער פרוי, קאן שוין אייער געזעצליך ווייב ארויסקריגען פון אייך א גט און דער ריכטער פסק'ענט שוין צו ווייפיל איהר זענט מחויב צו צאהלען יעדע וואך אלימענטע.

ניו-יארק איז א וועלט-שטאט. דא זענען דא גענוג סוחרים, וואס דארען זיך דעם קאפ צופרי-דענצושטעלען יעדען קונה, וואס קומט אן צו זיי, אבי נאר דער קונה איז נישט קיין קארגער און איז ווילינג צו בעצאהלען. אין אזא שטעטעל ווי ניו-יארק, קאנט איהר זיך לייכט משער זיין, זענען דא אגענגוג בעלנים ארויסצוקריגען א גט. די געריכטען קאנען אבער נישט ארויסגעבען קיין גט, סיידען, אז מען קאן בעווייזען מיט עדות, אז דער וואס דארף אפגע'גט ווערען איז פאלש געווארען דעם אנדערען צד. די הייראט איז א שותפות, דער וואס ברעכט דעם שותפות-קאנטראקט, דער דארף ארויס פון די בינעס.

און דאס נישט אזוי גרינג. מען קאן נאך לייכט אפזאגען: מען קריגט עדות, אז דער מאן איז פאלש געווארען דער ווייב און דער ריכטער גט איהם אפ. געהט-זשע און קריגט אזעלכע עדות! וועלכע משוגענע פרוי וועט עס ארויסקומען און געריכט און זאגען, אז דער און יענער מאן האט מיט איהר געזינדיגט? אדער וואו וועט איהר נעמען מענשען, וואס זאלען זיך וועלען אריינרייסען אין דעם תוך אריין, וואו דער מאן זינדיגט מיט א פרעמדער פרוי? וואדים פערגעסט נישט, אז אינ'ם גע-ריכט דארפען די עדות שווערען, אז זיי אליין האבען געזעהן מיט זייערע אייגענע אויגען, ווי דער מאן און די פרוי זענען געזען אין א זעהר נישט-מאראלי-שען צושטאנד, ווען מען האט זיי געכאפט.

און ווידער קא מען ארויסקריגען א גט, ווען דאס געזעצליכע ווייב קאן בעווייזען און געריכט, אז איהר מאן האט ליבעס-פערהעלטנישען מיט א געוויסער פרוי. ער האט, הייסט עס, אויפגעהערט ליב צו האבען דאס אייגענע ווייב און פיהרט א ליבע מיט א צווייטער.

צו אזא מעשה דארף מען שוין האבען בריף און מען דארף א נאמען פון א פרוי, וואס זאל האבען די דאזיגע בריף בעקומען.

און צוליב אזעלכע פאר-פאלקען האט מען דא געמאכט גאנצע פאבריקען, וואו מען פאבריצירט כל-ערליי עדות און „פאקטען" פאר גטן. און אזוי ווי דער מנהג איז, אז מענער זאלען זיין די שולדיגע אינ'ם ברעכען דעם חתונה-קאנטראקט, שטעלט מען דערום דא צו פרויען וואס זאלען העלפען די מע-נער צו זינדיגען און צו ברעכען די הייראטס-קאנ-טראקטען.

דער אדוואקאט, וואס נעמט זיך אונטער אפ-צו'גט'ן א פאר פאלק, האט נישט קיין צו-שווערע ארבייט; ער דארף נאר אפטעלעפאנירען צו א דעטעקטיוו-אגענטור, וואס שטעלט צו „קארעספאנ-דענטען" (פרויען, וואס די גט-קאנדידאטען דארפען זיך צו זיי שרב'ענען, אדער מיט זיי געפאקט ווערען אין האטעל-צימער). זיי שטעלען אויך צו די עדות, וואס פאקען דאס „זינדיגע פארל". זיי דארפען אזוי מאכען, אז דער האטעל זאל נישט ליידען דערפון; עס זאל נישט קומען צו קיין סקאנדאל.

געוועהנליך געהט עס צו אויף אזא אופן: דאס „זינדיגע פארל" רעגיסטרירט זיך אין האטעל אלס מאן און ווייב, געהען ארויף צו זיך אינ'ם צי-מער און בלייבען דארטען א שטיקעל צייט. דער דעטעקטיוו טעלעפאנירט ארויף אינ'ם צימער, פרעגט דעם מאן, צי ער איז שוין אהן דעם פירזשאקל, אהן דעם שניפס און אהן דעם קאלנער. ווען דער „זינדיגער" מאן ענטפערט יא, לויפט דער עי-כאלט ארויף דער דערעקטיוו צוזאמען מיט איינעם פון די האטעל דינער, אדער מיט אן אנדער דע-טעקטיוו, גיט א קלאפ, דער מאן עפענט און דער דעטעקטיוו גיט מכלומרשט מיט כח א געשריי: „האהא, מיר האבען דיך געפאקט"! דער מאן ענטפערט געבענך ווי א שולדיגער: „יא, איהר האט מיך געכאפט ביי דער האנט, פערפאלען". דער ריכטער הערט אויס די עדות און גיט ארויס אויף דעם סמך א גט.

און א מאל טרעפט זיך גאר, אז די גאנצע מעשה מיט דעם „קארעספאנדענט" ווערט ארויפ-געצוואונגען אויפ'ן מאן. מען פערנארט איהם אין האטעל צו אן אנדער צימער. דא כאפט מען שוין נישט דעם מאן אנ'אויסגעטוענעם נאר די פרוי.

נאר א לייכטער גט-פאבריקאציע קריגט די דעטעקטיוו אגענטור פון 200 דאלאר ביז 500. עס ווענדעט זיך אינ'ם פערמעגען פון דעם קונה. טאמער אבער דארף מע שוין ארבייטען קעגען דעם ווילען פון איינעם פונ'ם גט-פארעל, קאן זיך שוין דער אגענט אנבאטען א סומע, וואס פליהט אין פיער ציפערען, שווער אזא גט-פאברי-קאציע ארויסצובעקומען אונטער א פאר טויזענט דאלאר.

ב. לערנער.

צי דארף מען איצט רייצען דעם ענגלישען לייב

חלוקי=דעות צווישען סטאלינ'ען און פרעזידיום פון „קאמאינטערן"

ריגא, 1 (ספ. טעל.) פון מאסקווע מעלדעט מען: צווישען סטאלינ'ען און דעם פרעזידיום פון קאמאינטערן איז ענטשטאנען א קאנפליקט וועגען דער רעוואלוציאנערער ארבייט אין אינדיען.

דער אויספיהר-קאמיטעט פונ'ם דריטען אינ-טערנאציאנאל האלט פאר נויטיג צו פערשטארקען דעם קאמף מיט'ן בריטישען אימפעריאליזם אין אינדיען. סטאלין מיינט אבער אז איצט, צוליב דעם וואס עס מערקט זיך אן א געוויסע עקאנא-מישע דערנעהנטערונג מיט ענגלאנד, דארף מען נישט רייצען דעם ענגלישען לייב.

מיקאיאן שטעהט אויפ'ן שטאנדפונקט פון סטאלינען. די לאגע אין די סאוויעטען וועט, לויט זיין מיינונג, ווערען נישט צום אויסהאלטען, אויב מען וועט נישט פערבינדען די עקאנאמישע בעצי-הונגען מיט מערב-אייראפע.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אן פון 3-9½ פריה און פון 4½-8½ נ"מ

וואס עס שרייבט וועגען זיך אליין

דער געוו. אמעריקאנער פרעזידענט

(ענדע פון 3-טע זייט).

אזעלכע בעמערקינגען, גיבען צו א געוויסען סענ-טימענטאלען קאליר צו זיין בעשרייבונג

עס מאכט אויך א טיפען איינדרוק די פא-טערליכע ווארימקייט און דער פערשטיקטער וועה-טאג, מיט וועלכע קולידזש רעדט וועגען זיין פער-שטארבענעם זוהן, וועלכער איז אומגעקומען פון וואונד, וואס ער האט געקראגען שפילענדיג טעניס ארום דעם „ווייסען - הויז" אין וואשינגטאן... קו-לידזש ליובט זעהר שטארק דעם כאראקטער און שכל פון זיין א מגעקומענעם זוהן, און ער בע-מערקט מ ט ט ויער, אז נאך דעם זוהנ'ס טויט איז שוין איהם נישט איינגעגאנגען דער כבוד און די גרויסקייט פון זיין אמט. ער גיט נאך צו, אז דאס איז דער גרויסער פרייז, וואס ער האט בעצאהלט פאר דעם הויכען אמט, ווייל ווען נישט זיין אמט, וואלט אפשר דער זוהן געבליבען לעבען.

בכלל שילדע'ט ער דעם אמט פון פרעזי-דענט אלס א שווערע לאסט, וואס פאדערט אן אויסערגעוועהנליכע אנשטרענגונג פון אלע קרעפ-טען סיי פיזישע, סיי מאראלישע, סיי גייסטיגע. מען מוז זיך אפט אפזאגען פון זעהר פיל זאכען, זייענדיג א פרעזידענט. די פעראנטווארטליכקייט איז גרויס, און דאס פערזענליכע לעבען ווערט אוועקגערוקט עוגעץ אן א זייט.

קולידזש דערצעהלט, אז צוליב זיינע פליכ-טען אלס פרעזידענט האט ער אפילו נישט געקענט בייזיין ביי זיין פאטער'ס טויטען בעט, ווען יע-נער האט גע'גוסס'ט און האט פילייכט געזוכט זיין זוהן מיט די לעצטע בליקען.

דאס איז אלץ דער הויכער פרייז, וועלכען מען דארף צאהלען פאר דעם כבוד צו זיין א פרעזידענט פון אמעריקא.

איך גלויב אבער, אז פיל זענען, פונדעסט-וועגען גרייט צו זוכען און צו קריגען דעם כבוד, נישט קוקענדיג אויפ'ן הויכען פרייז.

LEKARZ DENTYSTA צאהן-ארצט
St. GELBERG
זאכארניא 15, טעל. 31-08
היילט גאנץ פערגעכלעסיגטע צייהן- און מויל-קראנקהייטען, צאהן - ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט - בעשטראהלונג, ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע צייהן.
נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

גאלדענע גליקען

(ראמאן) (10

זי האט פערשארצט אנ'ארבעל און ענטפלעקט ביז צו דער פלייצע איהר שלאנקע ווייסע האנד. אויף דער גלאטער אלאבאסטערנער הויט איז געווען בולט קענטיג א רויטער ברייטער שניט.

— דאס איז א צייכען פון אייער קויל און איהר האט די העזה צו זאגען מיר ליגען אין פנים גלייך. אך! וואס זענט איהר, א מענש, צו א טייוועל?

זי האט זיך ווידער פונאנדערגעוויינט, און אנידערגעפאלען אויף דער קאנאפע.

מיט גרויסער אנשטרענגונג האב איך דער-שטיקט אין זיך דעם ווילדען פערלאנג ארייננצו-כאפען זי אין מיינע ארעמס, גוט אויסקושען זי, און דערצעהלען אלץ, ווי עס איז אין דער ווירק-ליכקייט.

— טוט א גוטען קוק אויף מיר, — האב איך היציג אויסגערופען, און זי האט אויפגעהויבען דעם קאפ — צי בין איך ענליך אויף א מענשען, וואס זאגט ליגען? איך שווער אייך ביים אנדענק פון מיין מוטער, איך שווער אייך ביי אלעם, וואס איז פאר מיר הייליג און טייער אין דער וועלט, אז איך האב קיין שום שייכות נישט מיט'ן טויט פון אייער פאטער, מעהר קאן איך אייך אין דעם מאמענט נישט זאגען, אבער גאט איז מיין עדות, אז איך זאג אייך אמת.

דער אויפריכטיגער טאן פון מיינע ווערטער האט ווייזט אויס געמאכט אנ'איינדרוק:

אין איהרע אויגען, וואס האבען מיך בע-טראכט, האט א פינקעל געטון א פייערל פון ספק. מיט א נישט-זיכערע בעוועגונג האט זי אויפ-געהויבען איהר האנד און א גלעט געטון זיך דעם שטערען.

— איך... איך פערשטעה נישט, — האט זי שוואך ארויסגעשעפטשעט — גלארעס...

— נו? — האב איך הייסער א זאג געטון, דזהענדיג, אז זי איז פלוצים ענטשווינגען געווארען.

דער האס האט זי אבער פלוצים ווידער בע-הערשט, האט זי זיך אויפגעשטעלט, און, נישט קוקענדיג אויף מיר, איז זי אפגעגאנגען צו דער וואנד.

עס איז געווען זעהר פערדראסיג און אומ-אנגענעהם צו פיהלען, אז אין דער פערגאנגענהייט האב איך געהאט אפגעטון עפיס א מיאוס שטיקעל ארבייט, וואס איך ווייס נישט, און וואס עס איז בעשטאנען.

פונאנדערפרעגען זי וועגען דעם האב איך נישט געקאנט, מחמת איך האב ריזיקירט צו ברע-כען דאס ווארט, וואס איך האב געגעבען נא-טאנען...

מיט איין ווארט — איך האב געשאלטען מיין לייכטזיניגקייט, וואס האט מיך געבראכט דערצו, אז איך האב מסכים געווען צו שפילען עמיצענס ראליע!

— גוט, — האב איך אויסגערופען, ציהענדיג מיט די פלייצעס — לאמיר מעהר נישט רעדען, איהר זענט פריי, און איהר קאנט פריי אוועקגעהן פון דעם הויז, וואוהין און ווען איהר ווילט.

איך האב ארויסגענומען פון מיין טאש איהר רעוואלווער, און איהם צוגעטראגען צו דער מיידעל.

— מחמת איהר זענט געווען אזוי ליבענס-ווירדיג און אפגעגעבען מיר דעם שליסעל, האלט איך פאר מיין חוב צוריקצוגעבען אייך אייער אייגענטום.

זי האט צוגענומען דעם רעוואלווער, נאר איז, ווייזט אויס, געווען שטארק איבערראשט.

— ער איז נאך, ווארשיינליך, אנגעלאדען — האב איך פארטגעזעצט — אבער איך פערלאז זיך אויף אייער עהרען-געפיהל...

— עהרען-געפיהל? — האט זי איבערגעשלא-גען — און איהר רעדט צו מיר וועגען עהרען-געפיהל? איהר?

איהר פערלאנג מיך צו בעליידיגען איז גע-ווען אזוי קלאהר, אז איך האב איהר געמוזט ענטפערען.

— פארוואס דען נישט? — האב איך אויסגע-רופען — איך האב דאך אייך שוין געזאגט, אז איך בין אבסאלוט נישט שולדיג אין די פערברע-כענס, אין וועלכע איהר זענט מיר חושד.

צוקומענדיג צו דער קאנאפע, האב איך אויפ-געהויבען דעם שליסעל, און צוגעגעבען:

— אפשר וועט איהר אזוי גוט זיין און מיר זאגען, צי האט איהר נאך אזעלכע שליסלען פון מיין הויז, אויב יא — וועל איך-דאך זיין געצוואונ-גען צו טוישען דעם שלאס אויף מיין איינגאנגס-טיר.

זי האט אויף מיר א פלינקען קוק געטון, און דערנאך זיך אפגערופען:

— איך ווייס נישט... דאס איז אלץ איינס! צי זענט איהר יא שולדיג, צי נישט — איז נישטא קיין גרעסערע פערברעכען, ווי... וואס זאל אייך קענען רעטעווען.

הלמאי זאל איך זאגען — דאס איז מיר נישט געווען ספעציעל אנגענעהם צו הערען.

— מילא, פערפאלען! — האב איך אויסגע-רופען — אלענפאלס וועל איך מארגען שיקען רופען א שלאסער, אפשר וועט ער א ביסעל אפ שלעפען מיין סוף.

איך האב שטיל געעפענט די טיר, און פאר-זיכטיג ארויסגעקוקט.

— דער וועג איז, דאכט זיך, פריי, איך וועל ארונטערגעהן און ווארטען אויף אייך אונטען.

זי האט עפיס געוואלט זאגען, נאר זי האט זיך איבערגעלייגט, און שטיל געזאגט:

— גוט.

איך האב זיך פאמעליך ארונטערגעלאזט מיט די טרעפען.

דאס מיידעל איז מיר נאכגעגאנגען — אט דאס מיידעל, וואס איז שיער געווארען מיין מערדערין, האט מיר פארזיכטיג נאכגעפאלגט.

בעמיהענדיג זיך נישט אנצומאכען קיין טו-מעל, האב איך געעפענט די אויסגאנג-טיר אויף אזוי פיל, אז מיין גאסט זאל קאנען ארויס.

זי איז מיר פערבייגעגאנגען, און איך בין איהר נאכגעגאנגען, פערשליסענדיג הינטער זיך די טיר.

— איך וועל אייך בעגלייטען ביז צום ער-שטען אויטא, וואס מיר וועלען אנטרעפען.

ביים שיין פון דער לאמטער האב איך דער-זעהן, ווי דערשראקען זי איז געווארען.

(פארזעצונג קומט)

ווידער אַנ׳אַפּערע אין פּאַבּיאַניצער מאַגיסטראַט

(2) מיט אַ יאָהר צוריק האָט אָנגעהויבען אַר־בייטען אין פּאַבּיאַניצער מאַגיסטראַט אַלס סעקוועסטראַטאָר דער 40־יעהריגער זיגמונד שימאַנסקי. דער סעקוועסטראַטאָר האָט בעוויזען אויסערגעוועהנ־ליכע פעהיגקייטען ביים איינקאַסירען די פערלעגענע און פרישע שטייער־חובות און מיט זיין אַרבייט און פּינקטליכקייט פערדינט דעם פולען צוטרוי פון זיינע שעפען.

עס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען, אַז דער צוטרוי איז געווען אַ פריהצייטיגער. ערב די חגאות האָט זיך שימאַנסקי נעראַרפט אָפּרעכענען מיט׳ן קאַסיר פונ׳ם מאַגיסטראַט און איינצאָהלען עטליכע טויזענד זלאָטעס. שימאַנסקי האָט מיט דעם אָפּרעכענען זיך אָפּגעצויגען אַ לענגערע צייט און נאָכדעם געקומען און געמאָלדען אַז ער קען נישט צושטעלען דאָס גאַנצע געלד, ווייל ווען ער האָט געצייהלט איז לאָדז האָט מען איהם אַרויסגענומען 2800 זלאָטים. שימאַנסקי האָט געבעטען, אַז דער קאַסיר זאָל וועגען דעם אַפילו נישט מעלדען דעם מאַגיסטראַט, אַז ער וועט זיך בעמיהען דאָס געלד אין דער קאַסע אין אַ קורצער צייט אַריינצוטראָגען. דער קאַסיר האָט אָבער אונטערגענומען אַנ׳אויספאָרשונג און דערגאַנגען, אַז קיין שום געלד האָט מען ביי שי־מאַנסקין נישט אַרויסגענומען, אַז ער האָט דאָס געלד איינפאַך דעפראַודירט. ווייטער איז מען אויך דערגאַנגען, אַז שימאַנסקי איז איידער ער איז גע־וואָרען סעקוועסטראַטאָר אין פּאַבּיאַניצער מאַגיסטראַט, געווען פשאַרזעניק אין לאַסקער פּאָוויאַט און בעת זיין דינסט אין דער פּאָליציי האָט ער אויך איי־נגענער אחריות אַזוי צושלאָגען אַנ׳אַרעסטאַנט, אַז מען האָט שימאַנסקין צוגעצויגען דערפאַר צום גע־ריכט און בעפרייט פון זיין פּאָסטען. נאָך דער אויס־פאָרשונג האָט דער קאַסיר איבערגעגעבען דעם גאַנ־צען ענין דעם אויספאָרשונגס־ריכטער, וועלכער האָט פעראָרדענט שימאַנסקין צו אַרעסטירען.

—=:::=—

„פּוילישער מאַנטשעסטער“

אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באַרוכין און י. ניהזאַן איז ערשינען דער נומער 6 פון דער לאָדזער צייטשריפט פאַר וויסענשאַפטליכע, געזעל־שאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען „פּוילישער מאַנ־טשעסטער“ מיט אַרטיקלען פון: אלי באַרוכין, ד״ר הענריק בערקאָוויטש, אָסקאַר בערמאַן, א. י. בזשע־זשינסקי, מאַגיסטער בראָניסלאַוו פּיבערגאַל, אַרוו. א. צימערמאַן, ב. א. גליקסמאַן, דירעקטאָר מאַקס קאָהן, ד״ר ווילהעלם פּאַלעק, וו. פּרעזעס יוליוש לעוזשטיין, ד״ר א. טאַרטאַקאָווער, דיר. נ. שפעט, מאַגיסטער ז. שטרויך, ד״ר י. שוויג א. אַנד.

אַ חוץ דעם כאַראַקטעריסטיקעס פון פּרעזעס אייטינגאָן, און פּרעזעס ב. האַקס, בעשרייבונג יוע־נען דע ענטשטעהונג און ענטוויקלונג פון די יודישע מיטעלשולען אין לאָדז. בילדער פון די שוישפּילער פון שמאָטישען טעאַטער א. אַז. וו.

דאָנערשטאָג גרויסער קאָנצערט פון אַרטור רובינשטיין
אין פילהאַרמאָניע

ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען טרעט אויף דאָנערשטאָג דעם 4־טען אַפּריל 8.30 אָוונד אין פילהאַרמאָניע זאַל מיט איין און איינציגען קאָנצערט דער וועלט בעריהמטער פּיאַניסט, דער אומפער־גלייכליכער אינטערפּרעטאַטאָר פון די שענסטע קלאַ־ווירשאַפונגען אונזער בן־עיר אַרטור רובינשטיין.

רובינשטיין איז אַ קינסטלער פון גאָטעס גע־נאָד און זיין שפּילען איז מלאכים נעואַנג, אומעטום וואו רובינשטיין טרעט אויף ווערען זיינע קאָנ־צערטען פערוואַנדעלט אין אַ קינסטלערישען יום־טוב און דער עולם נעהט אַוועק ענטציקט פון זיין שפּילען, און דעריבער איז נישט קיין וואונדער וואָס זיין דאָנערשטאָג׳דיגער קאָנצערט ווערט ערוואַרט מיט גרויס שפּאַנונג.

—=:§:=—

מאַשין־לעבער
ווערען אָנגענומען אויסצוניייען ביי
ג. גאָרדמאַן צעגעלניאַנאַ 29

„אַ קלוג ווייב“
Jacqueline Loogan i Tom Moore
ווי אויך – בעקאַנט פון פילם „טשיקאַגאָ“
גרויסער סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה׳ ש. ביינעלמאַן

די לאַנג־ערוואַרטעטע פּרעמיערע!
די פערל פון דער פילם־פּראָדוקציע פון 1929 י.
Phiblis Haver
אין דער הויפּט־ראָלע

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
[illegible] וועגערישע הוים־קראַנקהייט.
פון מענער־שוועכע [illegible]
[illegible]
[illegible] נערווען־קראַנקהייטען.
[illegible] עלעקטרישער היילקאַבינעט קאָסמעטיק.
– – [illegible] פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. – –
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
[illegible]
[illegible] פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
– [illegible] –
וויזיט 3 זל.

AKUSZERKA MASAŻYSTKA
B. JAKOBOWICZ
זגערזשער 38 .38
ערטיילט הילף־געבורטען פּריוואַט און פון דער קראַנקען־קאַסע. כ׳נעם אויך אָן אינדערהיים וויזיטען.

Dr. med. H. LAJCHTER
צאָהן־כירורג
דזיאַסלע־, קין־, גימען־ און צונג־קראַנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 1½—5 po poł. 4604

Dr. med. H. Lubloz
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
[illegible] פאַר הויט־, האָר און מענערישע קראַנקהייטען
[illegible]
[illegible]
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונד.

אַ מעבלירטע צימער זאָפּאָרט צו פערמיטען צעגעלנאַ 8, קווער אָפּ., פאָרטער, ווינער. שפּרעכשטונדען פון 2–3

ס׳ווערען געזוכט קלאַפּערס צו לעדער־אַרבייט, בע־פאַרצוגט ווערען די, וועלכע קענען צושניידען. פירמע „גימנאַסטיק“ פּאָלודניאָוואַ 20. 6449

אַ לערן־יונגעל
גענען באַלדיגער צאָהלונג ווערט געזוכט אין דער ערשטקלאַסיג. טישלעריי פּעטריקאָווער 115, ביי באַרנשטיין. 6449

א יודישער שאַפער
בעזיצט פּראַוואָ־יאַזדי זוכט אַ פּאָסטען, עס קען זיין אויך אַלס געהילף. צו ערפאַהרען ביי
M. Bender, Piotrk. 33

א רוגאָווע געוועלב
מיט א שטוב
איז פּרייזווירדיג איבער־צוגעבען. קופּערמינץ (6 שערפּ.) בענעדיקטאַ 43

אַ פּריזיער־אַנשטאַלט
לאַנגיעהריג און גוט אָנגעבע־פיהרט, אין צענטרום שטאָט, בעשטעהענד פון 2 לאָקאַלען אַ מענער־ און דאַמען־סאַלאָן, איז פּרייזווירדיג צוליב אַב־רייזע צו פערקויפען. אָפּערטן אין אַדמ. אונטער „פּריזיער־אַנשטאַלט“. 5442

עס איז נויטיג
אַ אַרבּייטער
ביים הערען־שניידער
ש. יאַנקלעוויטש,
סראַגוטאַ 5. 6449

קאָמוניקאַט.
אַפּמאַך צווישען פּראָפ. פעראיין פון ערנעהרונגס־אינדוסטרי מיט דעם בעקער־צעך אין לאָדז.

1) צונעהמען נאָר אַרבייטסלאָזע לאָדזער בעקער־אַרבייטער, מיטגלי־דער פון פעראיין צו די מצות. 2) קיין שום אָפּמאַך מיט׳ן בעקער־צעך איז ביז׳ן היינטיגען טאָג מיט קיינעם נישט געשלאָסען געוואָרען אויסער מיט׳ן פעראיין פון לאַגעווניצקאַ 4. 3) 400 גילדען פאַר 12 טעג אַרבייט. 4) 8 שעה אַרבייט אין טאָג. 5) אַ האַלבען פוד מצות יעדען.

דער עלטסטער פון צעך: ש. ראָטענבערג,
פאַר׳ן סעקרעטאַר: ראָזענצווייג

פאָרזיצענדער פון פּראָפ. פעראיין פון ערנעהרונגס־אינדוסטרי־אַרבייטער אין פּוילען, אָפּט. IV אין לאָדז, לאַגעווניצקאַ 4: א. יאַקובאָוויטש

נור אין דער בעוואוסטער פירמע פון דער אייזען־מעבעל־פאַבריק
I. B. WOŁKOWYSKI שענקיעוויטש 3/5
פאַבריקס־לאַגער: נאַרוטאָוויטשאַ (דזיעלנאַ) 11, טעל. 37-70

איז: אַ מביליגסטען אַ מבעסטען אַ מבעקוועמסטען
און דער גרעסטער אויסוואַהל
כ׳בעזיץ אויף לאַגער אַ גרויסען אויסוואַהל פון מעטאַל־ניקעל־בעטען, פעלד־בעטען, מעטאַלאָווע פאַטענט „פּערפעקט“ גאַראַנ־טיע 5 יאָהר, קינדער־וועגעלעך די נייעסטע פאַסאָנען, לעזשאַקעס, וואַש־טישען, סערוויזען, ווזשימאַטשקעס, אייז־קיסטען
איך באַרג אויס בעטען אויף זומער־וואוינונגען.

פּרייז 2 זל. שנעל און רעיעל! פּרייז 2 זל.
רעכטס־קאָנסולטענטען־ביוראָ
„פּאָראַדאַ“–„PORADA“
10 פּיעטריקאָווער 10
אונטער לייטונג פון אַ לאַנגיעהריגען און רוטינירטען געריכטס־סעקרעטאַר
שרייבט אַלערליי ביטען און אַפּעלאַציעס, קלאַוזולעס און זאַבעז־פּיעטשעניעס. אינפאָרמירט און שרייבט אין אַלערליי מיליטער־ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען.

Dr. med. W. EYCHNER
גינעקאָלאָג־אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעהמט אָן פון 6–8 אָוונד

Dr. med. NIEWIAŻSKI
[illegible]
[illegible]
אַנדזשעיאַ 5. טעל. 59-40
[illegible] פון 8–10 פריה און פון 5–9 [illegible]
[illegible]

ב׳וויל צוצאָהלען 500 דאָלאַר.

איך בעזיץ 3 צימער און קוך מיט באַל־קאָן, 1־טער שטאָק, אַלטשטאָט, וויל איך איבער־טוישען אויף אַזאַ וואוינונג, פּאַרטער אָדער 1־טען שטאָק אין געגענד פון אַלטשטאָט ביז פּאָלודניאָוואַ. כ׳בין אויך גרייט צום בלויז איבערנעמען אַזאַ וואוינונג. אָפערטען אונט. „500“
בעמערקונג: אין דער אָפּערטע מוז אונבעדינגט זיין גענוי בעצייכנט דאָס אָרט פון לאָקאַל.

3–4 צימערן

מיט אַלע בעקוועמליכקייטען, ערשטער אָדער צווייטער שטאָק, אין צענטרום שטאָדט, זוך איך פער זאָפאָרט צו מיטען. – אָנצוקלינגען טעל. 76-62 פון 11–12 פאַרמ. און פון 4–5 נ״מ

אַ צימער

מיט אַ בעזונדערען איינגאַנג, צו פערדינגען פאַר איין אָדער צוויי אינטעליגענטע מענשען. אַלטע קאַשטשושקי 29. צו אינפאָרמירען זיך ביים וועכטער.

ערשינען נומער 6
פּוילישער מאַנטשעסטער
לאָדזער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען
אונטער דער רעדאַקציע פון
א. באַרוכין און י. ניהזאַן
מיט אַרטיקלען פון: אלי באַרוכין, ד״ר הענריק בערקאָוויטש, אָסקאַר בערמאַן, א. י. בזשעזשינסקי, מאַג. בראָניסלאַוו פּיבערגאַל, אַרוו. א. צימערמאַן, ב. א. גליקסמאַן, דיר. מאַקס קאָהן, ד״ר ווילהעלם פּאַלעק, דיר. יוליוש לעוזשטיין, ד״ר א. טאַרטאַקאָווער, דיר. נ. שפעט, מאַג. ז. שטרויך, ד״ר ש. י. שוויג א. א. אַ חוץ דעם כאַראַקטעריסטיקעס פון פּרעזעס באַרוך אייטינגאָן און פּרעזעס בער האַקס, אויספיהרליכע בעשרייבונג וועגען דער ענטשטעהונג און ענטוויקלונג פון די יודישע מיטעל־שולען אין לאָדז, בילדער פון די שוישפּילער פון שמאָטישען טעאַטער א. אַ. וו.
דער נומער איז רייך אילוסטרירט.
פּרייז 50 גראָשען.
צו בעקומען ביי אַלע צייטונגס־פערקויפער.

טליתים־פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב־וואָלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאַלאַמעיער, ווי אויך טליתים־קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל, ביי
א. ח. ציטרינאָווסקי, קאַמיעננאַ 1,
אין 2. טויער, פּאַרטער. קומט איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ס׳ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צום וואַשען.

אַבאָנעמענטס־פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ – [illegible] אַ חודש; אין אויסלאַנד – 8 זל.
פאַר׳ן אינהאַלט און טערמינען די אָנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען־פּרייז: פאַר׳ן טעקסט—18 גר. פּריוואַטע און ערב יו״ט—24 גר. אין דער ריי פון 8 שפּאַלטען
און טעקסט—40 . . . . . 60— . . . 4
פאַר אַ מילימעטער־שורה: פאַר׳ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . 8
[illegible] 100 [illegible] 10— גר. [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.